

2023

RIKSDAGSVALET

4

VALANVISNINGAR

Förhandsröstning på ett allmänt
förhandsröstningsställe i
hemlandet

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

VAALIT
VAL

VALANVISNINGARNA FÖR RIKSDAGSVALET SOM FÖRRÄTTAS 2023

Justitieministeriet utfärdar med stöd av 10 § i vallagen (714/1998) för vederbörande valmyndigheter följande valanvisningar för riksdagsvalet den 2 april 2023. Valanvisningarna gäller fr.o.m. den 1 januari 2023 t.o.m. den 30 april 2023.

Valanvisningar

- Nr. 1: Kommunala centralvalnämndens uppgifter
- Nr. 2: Valnämndens uppgifter
- Nr. 3: Förhandsröstning på en anstalt
- Nr. 4: Förhandsröstning på ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet
- Nr. 5: Hemmaröstning
- Nr. 6: Förhandsröstning utomlands
- Nr. 7: Valkrets-nämndens uppgifter

Helsingfors den 21 december 2022

Valdirektör

Arto Jääskeläinen

Konsultativ tjänsteman

Heini Huotarinen

Julkaisija: OIKEUSMINISTERIÖ
Utgivare: JUSTITIEMINISTERIET

Teksti: Oikeusministeriö
Text: Justitieministeriet

Paino: PunaMusta Oy, Tampere, 2022
Tryckning: PunaMusta Oy, Tammerfors, 2022

Innehåll:

1. ALLMÄNT OM RIKSDAGSVALET 2023	7
2. KOMMUNALA VALMYNDIGHETER	9
2.1 Allmänt	9
3. VALFÖRRÄTTARE VID FÖRHANDSRÖSTNINGEN	11
3.1 Förordnande av valförrättare	11
3.2 Vem kan förordnas till valförrättare?	11
3.3 Antalet valförrättare	12
3.4 Förhinder	12
3.5 Valobservatörens rätt att närvara	12
3.6 Valförrättarens uppgifter i huvuddrag	12
4. FÖRHANDSRÖSTNING	14
4.1 Tiden för förhandsröstningen	14
4.2 Tillkännagivande av förhandsröstning	14
4.3 Praktiska arrangemang på förhandsröstningsstället	15
4.4 Förrättning av förhandsröstningen	24
4.5 Bistående av väljaren	44
4.6 Upprätthållande av ordningen	45
4.7 Leverans av ytterkuverten till centralvalnämnden	47
4.8 Förvaring och återställande av valmaterialet	49
5. ÖVRIGA ANVISNINGAR	51
5.1 Justitieministeriets valwebbplats	51
5.2 Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas jour som gäller rösträttsregistret ..	51
5.3 Justitieministeriets servicenummer för väljarna	51
5.4 Kontaktinformation	52

Bilagor:

BILAGA 1 Vissa tidsfrister	53
BILAGA 2a Följebrevsblankett (med kvitteringsanteckning)	60
BILAGA 2b Följebrevsblankett (utan kvitteringsanteckning)	61
BILAGA 3 Meddelandekort	62
BILAGA 4 Valkuvert	63
BILAGA 5 Ytterkuvert	64
BILAGA 6 Förteckning över dem som röstat	65
BILAGA 7 Blankett för kvitteringslista över ytterkuvert	67
BILAGA 8 Justitieministeriets instruktioner till väljaren om röstningsanteckningen	68
BILAGA 9 Checklista för röstningsställets tillgänglighet	69

Till läsaren

Välkommen till ditt viktiga uppdrag i riksdagsvalet! Ditt uppdrag är ansvarsfullt, så var noggrann. Vallagen, den här anvisningen och utbildningen ger dig all information du behöver.

Börja med att studera vallagen. Du kan vid behov skriva ut den på adressen <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1998/19980714>. Bekanta dig noggrant med den och ha den till hands när du sköter ditt uppdrag.

Uppgifterna i samband med förhandsröstningen beskrivs i detalj i 5 kap. i vallagen (46–66 §). Hur röstningen går till på valdagen beskrivs i detalj i 6 kap. 67–83 §. Om du arbetar med granskning av förhandsröstningshandlingar ska bestämmelserna om brevröstning i 5 a kap. tillämpas. I 9 kap. finns specifika bestämmelser om riksdagsvalet, vilka inte direkt gäller kommunala valmyndigheters uppgifter. Var uppmärksam på 184–186 § i vallagen, eftersom dessa bestämmelser gäller dina skyldigheter när du sköter valuppdrag.

När du har studerat vallagens bestämmelser om ditt uppdrag, läs den här anvisningen för att få ytterligare information.

På valmyndigheters verksamhet tillämpas dessutom kommunallagen och förvaltningslagen. Principerna för god förvaltning gäller också valmyndigheter. Det innebär t.ex. att du som valmyndighet ska sköta dina uppgifter utan att diskriminera någon och betjäna dem som röstar på ett korrekt och vänligt sätt. Det bästa sättet att få råd om tolkningen av kommunallagen är att kontakta Kommunförbundets jurister.

Valpoolen, justitieministeriets databank för valmyndigheter, finns på adressen www.vaalit.fi/sv/valpoolen. Valpoolen fungerar som en materialbank där valmyndigheterna kan hitta information om vilka myndigheter som ansvarar för de olika områdena av valarrangemangen, samlade anvisningar om val och förslag på hur man kan gå till väga i olika situationer i samband med valberedskapen.

Innan denna anvisning publicerades har justitieministeriet skickat ett brev till kommunerna (14.9.2022). Brevet finns även på webbplatsen vaalit.fi. Brevet innehåller anvisningar om hur röstningsställena ska väljas och utrustas samt om jäv och behörighet för valmyndigheter.

Ha alltid vallagen och denna anvisning till hands när du sköter dina uppgifter, så har du svaren på de flesta frågor inom räckhåll.

Coronaviruset eller någon annan epidemi kan fortfarande vara på gång vid tidpunkten för valet. I den här tryckta anvisningen är det inte möjligt att beakta det senaste epidemiläget, och därför ges separata anvisningar om coronavirusläget eventuellt kräver särskilda åtgärder. Oavsett vilken epidemisituationen är behöver man ta i bruk så rymliga lokaler som möjligt, sköta handhygien och vid behov stanna hemma om man är sjuk.

1. ALLMÄNT OM RIKSDAGSVALET 2023

Nästa riksdagsval förrättas söndagen den 2 april 2023. Förhandsröstning ordnas i Finland den 22–28 mars 2023 och utomlands den 22–25 mars 2023. Ombord på finska fartyg som befinner sig utomlands kan förhandsröstningen dock inledas redan den 15 mars 2023.

Bestämmelser om förrättning av riksdagsval finns i vallagen (714/1998). Valmyndigheterna ska utöver denna anvisning även noggrant sätta sig in i den lagstiftning som gäller riksdagsvalet. Valanvisningarna är avsedda att precisera de förfaranden som föreskrivs i lagen.

Om rösträtt i riksdagsval föreskrivs i 14 § i grundlagen och om valbarhet i 27 § i grundlagen.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata upprättar ett rösträttsregister i vilket införs varje person som enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet är röstberättigad i riksdagsvalet. I rösträttsregistret införs beträffande varje väljare de uppgifter som avses i 18 § i vallagen, sådana som de är i befolkningsdatasystemet fredagen den 10 februari 2023 klockan 24. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata utarbetar över var och en som införts i rösträttsregistret en rösträttsanmälan (meddelandekort) och sänder det per post senast torsdagen den 9 mars 2023 till de röstberättigade vilkas adress är känd. Om den röstberättigade har tagit i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden, skickas rösträttsanmälan elektroniskt.

Till meddelandekortet bifogas en förteckning över de allmänna förhandsröstningsställena som finns inom väljarens valkrets samt deras adresser och öppettider.

Väljarna kan rösta antingen på förhand eller på valdagen. Rösträtten får inte utövas genom ombud.

På förhand kan den röstberättigade rösta:

- 1) på vilket som helst av de allmänna förhandsröstningsställena som avses i 9 § 1 mom. 1 och 2 punkten i vallagen i hemlandet eller utomlands. En förteckning över de allmänna förhandsröstningsställena finns på webbplatsen www.valfinland.fi, eller
- 2) på en sådan anstalt som avses i 9 § 1 mom. 3 punkten i vallagen, om han eller hon vårdas eller är intagen eller fullgör beväringstjänst vid denna, eller
- 3) ombord på ett sådant finskt fartyg som avses i 9 § 1 mom. 4 punkten i vallagen och som befinner sig utomlands, om han eller hon hör till fartygets personal eller

- 4) på vissa villkor i sitt eget hem enligt vad som föreskrivs om hemmaröstning i 9 § 2 mom. i vallagen eller
- 5) per brev, om han eller hon bor eller vistas utomlands under hela förhandsröstningsperioden och på valdagen.

Röstningen på valdagen förrättas mellan klockan 9 och 20 i varje kommun röstningsområdesvis. En röstberättigad får rösta enbart inom det röstningsområde (på det röstningsställe) som har antecknats för honom eller henne i rösträttsregistret och som anges på den rösträttsanmälan som skickats till väljaren.

2. KOMMUNALA VALMYNDIGHETER

2.1 Allmänt

Riksdagsvalet 2023 förrättas i kommunen av följande valmyndigheter:

- den kommunala centralvalnämnden,
- valnämnden,
- valbestyrelsen,
- valförrättarna på det allmänna förhandsröstningsstället,
- valförrättaren vid hemmaröstning och
- valbiträdena vid röstningsstället på valdagen.

2.1.1 Behörighetsbegränsningar vid riksdagsval

Enligt 9 a § i vallagen ska valmyndigheterna sköta sitt uppdrag opartiskt. För att stödja denna allmänna bestämmelse har man i vallagen bestämt om vissa begränsningar för vem som är behörig att vara valmyndighet och uttryckligen nämnt om hur bestämmelserna om jäv i 27–30 § i förvaltningslagen (365/2003) tillämpas på valmyndighetens arbete.

- Ett partis eller en valmansförenings valombud får inte vara medlem eller ersättare i **centralvalnämnden**.
- En kandidat i riksdagsvalet får inte vara medlem eller ersättare i **valnämnden**.¹
- En kandidat eller en kandidats make², barn, syskon eller förälder får inte vara **valförrättare vid ett allmänt förhandsröstningsställe**.
- En kandidat i riksdagsvalet får inte vara medlem eller ersättare i **valbestyrelsen** och inte heller kandidatens make, barn, syskon eller förälder.
- En kandidat eller en kandidats make, barn, syskon eller förälder får inte vara **valförrättare vid hemmaröstning**.
- En kandidat i riksdagsvalet får inte vara **valbiträde** och inte heller kandidatens make, barn, syskon eller förälder.

---

1 Samma begränsning gäller eventuella biträden som valnämnden anlitat enligt 16 § 2 mom. i vallagen.

2 Med makar avses äkta makar samt personer som lever i äktenskapsliknande förhållanden eller i registrerade partnerskap.

En allmän begränsning som gäller behörighet är att valmyndigheten inte kan vara en omyndig person (en person som inte har fyllt 18 år eller som förklarats omyndig).

2.1.2 Tillämpning av bestämmelserna om jäv på kommunala valmyndigheter

Med jäv avses en sådan situation där en opartisk handläggning kan äventyras på grund av förhållandet mellan handläggaren och det ärende som behandlas eller en part i ärendet.

Jäviga personer uppräknas i 28 § i förvaltningslagen. En jävig person får inte delta i eller vara närvarande vid handläggningen av ärendet. En person som är jävig ska själv meddela att han eller hon är jävig. Om jäv för medlemmar i ett kollegialt organ beslutar organet i fråga. En ojävig person ska utan dröjsmål förordnas i stället för en jävig person.

Enligt vallagen ska förvaltningslagens reglering av jäv tillämpas på:

- medlemmar och ersättare i centralvalnämnden.

Jävsbestämmelserna i förvaltningslagen tillämpas inte på:

- medlemmar och ersättare i valnämnden³,
- medlemmar och ersättare i valbestyrelsen,
- valförrättare på de allmänna förhandsröstningsställena,
- valförrättare vid hemmaröstning eller
- valbiträdena vid röstningen på valdagen.

2.1.3 En valmyndighets ansvar

I 185 § i vallagen föreskrivs att om en medlem i den kommunala centralvalnämnden, valnämnden eller valbestyrelsen eller en valförrättare eller någon annan person i egenskap av valmyndighet enligt vallagen försummar sina skyldigheter, ska han eller hon straffas såsom tjänsteman för tjänstebrott.

---

³ Jävsbestämmelserna tillämpas inte heller på de eventuella biträden som avses i 16 § 2 mom. i vallagen (se även fotnot 2).

3. VALFÖRRÄTTARE VID FÖRHANDSRÖSTNINGEN

3.1 Förordnande av valförrättare

Arrangemangen kring röstningen på ett allmänt förhandsröstningsställe i Finland sköts av valförrättare.

Centralvalnämnden ska skriftligen förordna valförrättare till de allmänna förhandsröstningsställena.

3.2 Vem kan förordnas till valförrättare?

I vallagen ställs inga särskilda behörighetsvillkor för en valförrättare. Till valförrättare kan således förordnas vem som helst som är förmögen att utföra uppgiften och som har fyllt 18 år. Den som är uppställd som kandidat i valet får dock inte vara valförrättare, och inte heller en kandidats make, barn, syskon eller förälder.

Valförrättarna ska ha tillräckliga språkkunskaper enligt vad som föreskrivs om de språkliga rättigheterna i språklagen (423/2003) samt inom samernas hembygdsområde i samiska språklagen (1086/2003).

Vid ett förhandsröstningsställe i en tvåspråkig kommun har var och en rätt att använda antingen finska eller svenska. I dessa kommuner ska centralvalnämnden se till att det på förhandsröstningsstället alltid finns närvarande minst en valförrättare som talar finska och en valförrättare som talar svenska och att de andra valförrättarna vet vilka dessa personer är. Om inte alla valförrättare på förhandsröstningsstället kan både svenska och finska, är det bra att förse valförrättarna med skyltar eller motsvarande (t.ex. med texten "Jag talar också svenska" eller "Minä puhun myös suomea"), så att den röstberättigade vid behov kan välja valförrättare på grundval av detta.

Centralvalnämnderna i Enontekis, Enare, Sodankylä och Utsjoki kommuner ska på motsvarande sätt se till att väljarna kan använda finska eller samiska på förhandsröstningsstället.

3.3 Antalet valförrättare

På vart och ett allmänt förhandsröstningsställe ska minst två valförrättare vara samtidigt närvarande hela den tid som förhandsröstningsstället är öppet för röstning. Valförrättarens uppgifter får inte anförtros någon annan. Det är möjligt och dessutom rekommendabelt att förordna fler än två valförrättare till ett förhandsröstningsställe. Att tillräckligt många valförrättare förordnas är viktigt också med tanke på eventuella sjukdomsfall och motsvarande situationer. Till ett förhandsröstningsställe kan t.ex. förordnas åtta valförrättare, varav fyra förordnas till egentliga valförrättare och fyra till deras ersättare.

3.4 Förhinder

Om en valförrättare är förhindrad att utföra sitt uppdrag, t.ex. på grund av sjukdom, ska han eller hon omedelbart underrätta den andra valförrättaren på förhandsröstningsstället och centralvalnämndens sekreterare om detta. Centralvalnämndens sekreterare förordnar utan dröjsmål en av ersättarna till förhandsröstningsstället.

3.5 Valobservatörers rätt att närvara

I 184 § 2 mom. i vallagen föreskrivs om en befullmäktigad valobservatörs rätt att vara närvarande när valmyndigheter utför sina uppgifter. Rätten att närvara gäller därmed utöver möten även valmyndigheternas övriga verksamhet.

Justitieministeriet har inte tills vidare fått kännedom om någon valobservationsinsats i Finland i samband med riksdagsvalet 2023.

3.6 Valförrättarens uppgifter i huvuddrag

Valförrättaren på förhandsröstningsstället ska

- 1) förbereda förhandsröstningsstället för röstning,
- 2) se till att det på förhandsröstningsstället finns tillräckligt med förhandsröstningshandlingar och tillbehör samt röstningsbås och valurnor (om sådana används) och förvara dessa noggrant under hela förhandsröstningsperioden,

- 3) se till att det på förhandsröstningsstället finns tillräckligt med kungörelser och meddelanden, av vilka väljarna får information om den närmare ordningen vid röstningen,
- 4) se till att förhandsröstningen förlöper som den ska,
- 5) övervaka ordningen på förhandsröstningsstället,
- 6) på begäran fungera som valbiträde,
- 7) efter varje förhandsröstningsdag se till att ytterkuverten utan dröjsmål sänds till respektive centralvalnämnd, samt
- 8) se till att oanvända valhandlingar, de förteckningar som eventuellt ska föras över väljarna, valstämplarna och röstningsbåsen och eventuella valurnor efter förhandsröstningen återställs till centralvalnämnden.

4. FÖRHANDSRÖSTNING

4.1 Tiden för förhandsröstningen

4.1.1 Den dagliga förhandsröstningstiden

De allmänna förhandsröstningsställena i Finland är öppna för röstning under de av kommunstyrelsen bestämda dagar som infaller under förhandsröstningsperioden.

Ett allmänt förhandsröstningsställe i Finland får öppnas för röstning tidigast klockan 8 alla vardagar samt klockan 9 på lördag och söndag. På motsvarande sätt ska förhandsröstningsstället stängas senast klockan 20 alla vardagar samt klockan 18 på lördag och söndag. Kommunstyrelserna bestämmer de dagliga öppettiderna för varje allmänt förhandsröstningsställe i Finland med beaktande av ovan nämnda begränsningar.

4.1.2 Avslutande av den dagliga förhandsröstningen

En väljare som inom den tid som bestämts för förhandsröstningen har infunnit sig på förhandsröstningsstället men inte har hunnit rösta under denna tid, har rätt att rösta också efter nämnda tids utgång. Förrättningen får alltså inte avbrytas eller avslutas förrän var och en som före stängningsdags har infunnit sig på förhandsröstningsstället för att rösta har beretts tillfälle att utöva sin rösträtt. Om det finns kö till förhandsröstningsstället vid stängningstidpunkten, ska valförrättarna i den mån det är möjligt försöka styra kön in i stället och därefter stänga ingången.

4.2 Tillkännagivande av förhandsröstning

4.2.1 Justitieministeriet

Till anmälan om rösträtt som sänds till väljarna (meddelandekort) bifogas information om de allmänna förhandsröstningsställena. Dessutom finns de allmänna förhandsröstningsställena samt deras adresser och öppettider på justitieministeriets valwebbplats www.valfinland.fi.

4.2.2 Den kommunala centralvalnämnden

Den kommunala centralvalnämnden ska tillkännage de allmänna förhandsröstningsställena som finns i kommunen samt deras öppettider så som kommunala tillkännagivanden delges.

Det rekommenderas att kommunerna även på andra ändamålsenliga sätt ger information om de allmänna förhandsröstningsställena i kommunen samt deras adresser och öppettider.

4.2.3 Valförrättaren

Valförrättaren ska se till att förhandsröstningstiderna och den närmare ordningen vid förhandsröstningen tillkännages väljarna genom kungörelser eller meddelanden som anslås på förhandsröstningsstället och vid behov även på annat lämpligt sätt. Vid tillkännagivandet kan valförrättaren utnyttja de affischer (storlek A3) som justitieministeriet utarbetat för detta ändamål.

På förhandsröstningsställets ytterdörr eller på något annat lämpligt ställe ska sättas upp ett meddelande senast sju dagar innan förhandsröstningen börjar. Meddelandet ska vara uppsatt under hela förhandsröstningen. Meddelandena kan också sättas upp på väggen eller på en eventuell anslagstavla på förhandsröstningsstället eller placeras utanför förhandsröstningsstället. När röstningsstället finns i en plats där det också finns annan verksamhet (t.ex. i ett affärscentrum) ska valförrättaren i synnerhet se till att meddelanden om var förhandsröstningsstället finns, placeras vid så många ingångar och informationspunkter som möjligt.

Vägen till förhandsröstningsstället ska märkas tydligt, t.ex. med vägvisare och skyltar. Också innanför förhandsröstningsstället ska finnas behövliga informationsskyltar. I tvåspråkiga kommuner ska vägvisarna och andra informationsskyltar som riktar sig till allmänheten vara på finska och svenska. I Enontekis, Enare, Sodankylä och Utsjoki kommuner ska annonser, kungörelser och anslag samt andra meddelanden och skyltar som riktar sig till allmänheten även vara på samiska.

4.3 Praktiska arrangemang på förhandsröstningsstället

4.3.1 Valmaterial och möbler

Centralvalnämnden sörjer för att behövligt valmaterial och möbler levereras till förhandsröstningsstället.

Valförrättarna ska i god tid innan förhandsröstningen börjar kontrollera att nedan nämnda valmaterial och möbler finns på förhandsröstningsstället. Om något saknas ska valförrättarna utan dröjsmål kontakta centralvalnämnden.

4.3.2 Vad behövs vid ett förhandsröstningsställe?

Valhandlingar:

- 1) röstsedlar för riksdagsvalet (förpackade i buntar med 100 stycken i varje),
- 2) följbrevsblanketter (valblankett nr 5, bilaga 2). Även anmälan om rösträtt som väljaren har med sig kan användas som **följbrev** när ingen anteckning av röstningen görs i valdatasystemet (valblankett nr 3, **bilaga 3**),
- 3) valkuvert (valblankett nr 4, **bilaga 4**) med ett litet fönster i nedre delen,
- 4) ytterkuvert (valblankett nr 6, **bilaga 5**) med en i huvudsak gul framsida och med ett i rött tryckt Exprès-märke (valblankett nr 6, i landskapet Åland valblankett nr 6a),
- 5) förteckningar över väljarna (förteckning över dem som röstat på förhand, valblankett nr 7, **bilaga 6**),
- 6) sammanställningar av kandidatlistorna för alla valkretsar (totalt 13),
- 7) justitieministeriets instruktioner till väljaren om röstningsanteckningen (**bilaga 8**),
- 8) blanketter för kvitteringslista över ytterkuvert (**bilaga 7**),
- 9) På sådana förhandsröstningsställen där rösträttsdatasystemet inte används: en förteckning över alla centralvalnämnders postadresser som skrivits ut från adressen <https://vaalit.fi/sv/de-kommunala-centralvalnamnderna1>,
- 10) en förteckning över de sista inlämningstidpunkterna för expressbrev vid postanstalterna,
- 11) kungörelser och motsvarande meddelanden samt skyltar med vilka förhandsröstningstiderna och den närmare ordningen vid förhandsröstningen tillkännages väljarna. Sådana är exempelvis
  - justitieministeriets förhandsröstningsaffischer (storlek A3) på vilka valförrättaren antecknar ställets namn och öppettiderna,
  - valförrättarnas egna skyltar och meddelanden,
  - Allergi-, hud- och astmaförbundets affischer om att djur inte ska tas med till röstningsstället.

Tillbehör:

- 12) Valstämplar för stämpling av röstsedlarna. Det är bra att ha även en reservstämpel. Valstämpeln är blårod till färgen och ser ut på följande sätt:

- 13) Namnskyltar eller motsvarande för valförrättarna. En valförrättare på ett allmänt förhandsröstningsställe i Finland ska bära en namnskylt eller motsvarande på vilken det står VALFÖRRÄTTARE eller VAALITOIMITSIJA – VALFÖRRÄTTARE. På skylten kan även finnas valförrättarens namn. På förhandsröstningsstället ska dessutom finnas skyltar eller motsvarande som anger valförrättarens plats samt andra informationsskyltar som behövs.
- 14) Pennor med vilka väljaren ska göra röstningsanteckningen på röstsedeln. Pennorna kan i princip vara av vilket slag som helst, t.ex. kulspets- eller blyertspennor. Vid några av de senaste valen har vissa röstberättigade misstänkt att det finns möjlighet till röstningsfusk om röstningsanteckningen görs med en blyertspenna. Trots att dessa misstankar är obefogade, rekommenderas det att man hellre reserverar kulspetspennor eller motsvarande till väljarnas förfogande för att trygga tillförlitligheten till valet. Det ska dock ses till att pennorna inte är sådana att röstningsanteckningen suddas ut eller lätt syns genom röstsedeln. Exempelvis tuschpennor eller vassa kulspetspennor rekommenderas inte för röstningsanteckningen. Det ska reserveras tillräckligt många reservpennor. Enligt vissa erfarenheter används kulspetspennor till slut t.o.m. snabbare än blyertspennor.
- 15) Pennor till valförrättarnas förfogande samt kontorsmaterial (anteckningsblock, limstift, fuktningssvamp, förstoringsglas osv.).

Möbler:

- 16) Röstningsbås. För att valhemligheten ska kunna tryggas bör väljaren kunna fylla i sin röstsedel i lugn och ro och i skydd för andras blickar. I detta syfte ska det finnas ett eller flera röstningsbås på förhandsröstningsstället. Röstningsbåsen ska placeras så att valhemligheten bevaras. Belysningen i röstningsbåsen ska vara tillräcklig. Avståndet mellan röstningsbåsen ska vara så pass stort att väljaren kan gå till ett ledigt bås så att valhemligheten

bevaras och utan att störa dem som röstar i de andra båsen. Röstningsbåsen får inte placeras så att väljaren är tvungen att passera baksidan av de andra röstningsbåsen för att komma till ett ledigt bås. Valförrättaren ska se till att eventuella övervakningskameror inte har riktats mot röstningsbåsen.

- 17) Ett röstningsbås för rullstolsburna personer där rullstolen ryms in, eller ett fristående skrivunderlägg som monteras på bordet och som är utrustad med skärm så att väljaren kan göra sin röstningsanteckning på ett sätt som tryggar valhemligheten.
- 18) En stängbar låda med lock eller en valurna i vilken de färdiga ytterkuverten läggs. Det rekommenderas att en valurna används även på de allmänna förhandsröstningsställena⁴. Urnan ska naturligtvis öppnas senast när kuverten ska sändas från förhandsröstningsstället till centralvalnämnderna. Användning av en urna kan öka väljarnas förtroende för förhandsröstningen, även om det finns skäl att betona för väljarna att det slutna valkuvertet fungerar som valurna vid förhandsröstning. Antingen valförrättaren eller väljaren själv kan lägga ytterkuvertet i valurnan. Centralvalnämnden och valförrättarna ska tillsammans komma överens om valurna ska användas på förhandsröstningsstället eller inte. Om valurna inte används ska de färdiga ytterkuverten läggas i någon annan stängbar låda med lock.
- 19) Bord, servicediskar eller motsvarande och stolar.

Valanvisningar:

- 20) Justitieministeriets valanvisning nr 4 (Förhandsröstning på de allmänna förhandsröstningsställena i Finland, dvs. denna anvisning) och
- 21) VAT-anvisning nr 4c, om rösträttsdatasystemet (rösträttsregistret) används på förhandsröstningsstället.

Valförrättarna ska sätta sig in i anvisningarna redan på förhand, men det är bra att ha anvisningarna till hands även under förhandsröstningsdagarna.

It-enheter och utrustning:

Om rösträttsdatasystemet (rösträttsregistret) används på förhandsröstningsstället behövs dessutom de utrustningar som anges i VAT-anvisning nr 4c (Anvisningar om rösträttsdatasystemet för valförrättare på de allmänna förhandsröstningsställena i Finland).

---

⁴ OSSE/ODIHR rekommenderade i sin utvärderingsrapport (21.7.2011) om riksdagsvalet 2011 i Finland bl.a. att uppmärksamhet ska ägnas åt säkerheten vid hanteringen av ytterkuverten och i synnerhet så att slutna valurnor (sealed ballot boxes) används även på förhandsröstningsställena.

4.3.3 Förvaring av valmaterialet

När centralvalnämnden delar ut valhandlingarna och valstämplarna till valförrättarna ska särskild vikt fästas vid att materialet delas ut på ett tillförlitligt sätt och att ingen möjlighet till oegentligheter uppstår.

När valförrättaren har fått materialet ska han eller hon kontrollera att försändelsen innehåller det antal olika handlingar som anges i följesedeln eller i motsvarande dokument samt genom stickprov säkerställa att handlingarna, i synnerhet röstsedlarna, är felfritt tryckta. Valförrättaren ska också kontrollera att han eller hon fått rätta valstämplar och att de är användbara. Valförrättaren svarar i sista hand själv för att han eller hon har allt material som behövs.

Valförrättaren ska förvara alla valhandlingar och stämplarna på ett mycket omsorgsfullt sätt. När förhandsröstningsstället är stängt ska förhandsröstningshandlingarna och valstämplarna förvaras i ett kassavalv, kassaskåp eller inlåsta på någon annan plats på förhandsröstningsstället.

4.3.4 Kan oanvända handlingar från föregående val användas?

Vid riksdagsvalet 2023 får i regel enbart handlingar som distribuerats för valet i fråga användas. Förutom dessa är det dock möjligt att

- 1) av handlingar som distribuerats för valen under åren 1999–2022 använda:
  - foljebrevsblanketter,
  - blanketter för förteckningen över dem som röstat på förhand,
  - blanketter för kvitteringslista av ytterkuvert och
- 2) ytterkuvert för valen 2017–2022 som är försedda med ett tryckt Expres-märke.

Övriga oanvända handlingar från föregående val får inte användas, utan de ska omedelbart förstöras. Exempelvis de ytterkuvert som använts vid val före kommunalvalet 2017 ska förstöras, eftersom alla ytterkuvert från och med kommunalvalet har varit expressbrev och därför har ett Expres-märke tryckts färdigt på de nya ytterkuverten.

4.3.5 Tilläggsbeställningar av valhandlingar

Under förhandsröstningen får valhandlingarna inte ta slut i något skede. Valförrättaren ska utan dröjsmål innan handlingarna tar slut meddela centralvalnämnden om den behöver flera valhandlingar.

Kopiering av valhandlingar

Följande handlingar behöver inte nödvändigtvis beställas utan de kan vid behov också kopieras:

- foljebrevsblanketten,
- förteckningen över dem som röstat på förhand,
- blanketten för kvitteringslista av ytterkuvert.

Kopiorna ska dock vara av god kvalitet. **Andra handlingar får inte kopieras,** utan de ska beställas.

4.3.6 Utrymmet som reserveras för röstning och informationsskyltar

Röstningen på förhandsröstningsstället skall ordnas så att valhemligheten bevaras.

Förhandsröstningen kan ordnas på ett sådant ställe, t.ex. på ett kommunhus, ett bibliotek eller ett affärscentrum, där det även finns annan verksamhet, dvs. platsens egentliga verksamhet. Då förhandsröstningen ordnas på ett sådant ställe ska det ovillkorligen sörjas för att den egentliga verksamheten inte på något sätt stör röstningen, om denna verksamhet utövas i samma utrymme samtidigt som röstningen pågår. Valförrättaren ska i synnerhet ta hänsyn till att valmaterialet inte får förvaras ovarsamt.

Det utrymme som har reserverats för förhandsröstningen ska vara placerad antingen i kundbetjäningslokalen eller på något ställe som inte används för någon annan verksamhet under röstningen. Väljaren ska utan svårigheter kunna ta sig fram till denna plats. Det ska finnas information om var röstningsstället finns. I tvåspråkiga kommuner ska vägvisarna och andra informationsskyltar som riktar sig till allmänheten vara på finska och svenska. I Enontekis, Enare, Sodankylä och Utsjoki kommuner ska annonser, kungörelser och anslag samt andra meddelanden och skyltar som riktar sig till allmänheten även vara på samiska.

Vägen till förhandsröstningsstället ska märkas ut tydligt, t.ex. med vägvisare och skyltar. På själva förhandsröstningsstället kan det också finnas informationsskyltar som gör det lättare för väljarna att se var allting finns, t.ex. "Anmälning", "Röstningsbåsen", "Mottagning av röstningen" o.s.v.

Belysningen på förhandsröstningsstället ska vara tillräcklig. Röstningsbåsen och platsen för ifyllande av foljebrevet ska vara nära den plats som har reserverats för valförrättarna.

4.3.7 Ordningen på röstningsutrymmet

I röstningsutrymmet ska placeras ett tillräckligt antal punkter för kontroll av identiteten och givande av röstsedlar, tillräckligt många röstningsbås samt mottagningspunkter för röstningen.

Utrymmet ska dimensioneras och ordnas så att det uppstår så lite rusning och köer som möjligt. Om det ändå uppstår köer, är det viktigt att köandet ordnas på ett tryggt sätt och så att avstånden hålls samt att det inte stör röstningen eller förorsakar oskäligt besvär för väljaren. Köerna kan också styras utanför förhandsröstningsstället. På ett förhandsröstningsställe där rusning uppstår ska dessutom finnas valförrättare med uppgiften att styra kön. Att köandet ordnas på ett lämpligt sätt är särskilt viktigt i det skede då väljarna efter att ha röstat köar till den valförrättare som tar emot röstningarna. Valförrättaren ska då övervaka att valhemligheten och säkerhetsavstånden för dem som köar kan bevaras. Det bästa sättet att undvika att det uppstår köer och rusning är att det på förhandsröstningsstället finns tillräckligt många valförrättare, i synnerhet vid punkten där röstningar tas emot.

I röstningsbåset ska placeras sammanställningen av kandidatlistorna för den valkrets inom vars område förhandsröstningsstället ligger samt en penna, justitieministeriets anvisningar om röstningsanteckningen och vid behov exempelvis ett förstoringsglas.

Sammanställningarna av kandidatlistorna för andra valkretsar ska placeras i röstningsutrymmet så att väljarna lätt kan ta del av dem.

Ifyllandet av foljebrevet är inte hemligt. Väljarna får inte fylla i foljebrevet i röstningsbåset, utan det är bäst att ordna det så att foljebreven fylls i vid en kundbetjäningsskiss. Vid behov kan ett separat bord eller någon annan plats reserveras för ifyllandet av foljebreven.

4.3.8 Tryggande av tillgänglighet

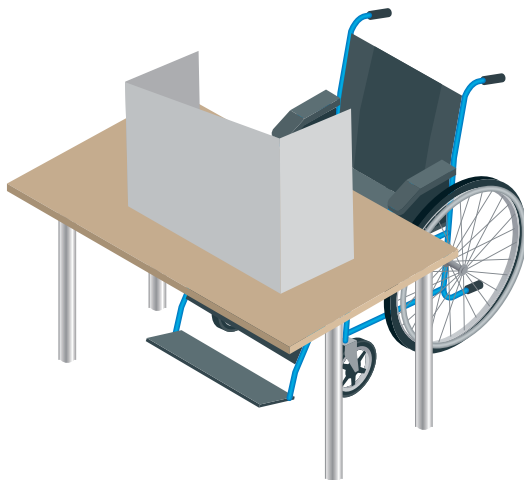
När det allmänna förhandsröstningsstället väljs bör det tas hänsyn till att personer med nedsatt rörlighet och andra som använder olika tekniska hjälpmedel lätt ska kunna ta sig till röstningsstället. Exempelvis eventuella trösklar och trappor på röstningsstället ska förses med ramp⁵ så att de som

---

⁵ Se närmare miljöministeriets förordning om byggnaders tillgänglighet 241/2017 och miljöministeriets anvisning om byggnadens tillgänglighet (26.3.2018).

använder rollator eller t.ex. eldriven rullstol utan svårigheter kommer till röstningsutrymmet.

Med tanke på rullstolsburna bör det dessutom finnas ett röstningsbås i vilket man rymmer med rullstol eller ett fristående skrivunderlägg med skärm, som kan ställas på bordet så att väljaren kan fylla i sin röstsedel i skydd för andras blickar. På förhandsröstningsstället kan också finnas ett bord med skärm, så att väljaren kan göra sin röstningsanteckning utan att någon annan ser det. Exempel:

I mån av möjlighet bör parkeringsplats för handikappades fortkäffningsmedel reserveras i den omedelbara närheten av förhandsröstningsstället och hjälp ordnas för handikappade både inne på röstningsstället och utanför det.

Invalidförbundet rf har utarbetat en checklista för röstningsställets tillgänglighet som valförrättaren på ett ändamålsenligt sätt ska använda sig av vid planeringen av arrangemangen i röstningsutrymmet (**bilaga 9**).

Riksdagens justitieombudsmans avgöranden om tillgänglighet

En väljare hade inte kunnat ta sig in i röstningsbåset med rullstol och hade varit tvungen att skriva sin kandidats nummer på röstsedeln utanför röstningsbåset. Riksdagens justitieombudsman konstaterade i sitt avgörande (6.5.2004) att stadens centralvalnämnd borde ha sett till att förhandsröstningsstället lämpar sig för rullstolsburna personer. Säkerställande av rörelsehindrades valhemlighet (t.ex. med lämpliga skrivunderlag eller skärm) hör till materiellt tryggnade av likabehandling enligt 6 § i grundlagen och rätten att delta enligt 14 § i grundlagen.

Riksdagens biträdande justitieombudsman konstaterade i sitt avgörande (19.11.2013) att stadens centralvalnämnd hade försummat sina lagenliga förpliktelser att sörja för att ordna en ändamålsenlig hinderfri röstningslokal

och för att valhemligheten bevaras på förhandsröstningsstället, och gav centralvalnämnden en anmärkning med anledning av det lagstridiga förfarandet. Vid kommunalvalet 2012 blev rullstolsburna väljare på förhandsröstningsställen tvungna att rösta så att i deras famn placerades ett fristående skrivunderlag, som hölls upp av valfunktionären. Centralvalnämnden medgav i sin utredning, att det på förhandsröstningsstället (entréhallen i en butik) inte fanns tillräckligt med utrymme för att placera in ett lämpligt hinderfritt röstningsbås.

Riksdagens justitieombudsman konstaterade i sitt beslut (11.12.2015) att

- a) om förhandsröstningsstället inte är hinderfritt bör väljarna informeras om detta och att
- b) ett fristående skrivunderlag som placeras i väljarens famn inte tryggar bevarandet av valhemligheten. Detta förfarande uppfyller inte det centrala kravet på valhemlighet, det vill säga att väljaren kan fylla i sin röstsedel i skydd för andras blickar.

Riksdagens justitieombudsman har i samband med de senaste valen utfört oanmälda inspektioner på röstningsställen och utrett hur tillgängliga förhandsröstningsställena är samt hur valhemligheten tryggas. Vid inspektionerna har det uppdagats brister bl.a. i tryggheten av valhemligheten, skyltarnas synlighet, tillgängligheten och röstningslokalens storlek.⁶

4.3.9 Valförrättarnas arbetsfördelning och platser

Minst två valförrättare ska vara samtidigt närvarande på förhandsröstningsstället under hela den tid stället är öppet för röstning. Det är dock tillåtet att en av valförrättarna är tillfälligt frånvarande av s.k. naturliga eller motsvarande skäl.

Valförrättarna ska sinsemellan komma överens om vilka uppgifter var och en sköter vid förhandsröstningen. Det är möjligt att alla valförrättare sköter alla uppgifter eller att var och en har en egen uppgift. Uppgifterna kan fördelas t.ex. så att en valförrättare tar emot väljarna, kontrollerar deras identitet, styr dem till röstningsbåset och övervakar köandet medan de andra valförrättarna sköter rösträtsregistret.

Minst en valförrättare ska placeras på ett sådant ställe att han eller hon hela tiden kan följa förhandsröstningens förlopp och vid behov också fungera som valbiträde.

---

6 Se bl.a. inspektionsrapporterna EOAK 2164/2017, EOAK 166/2018 och EOAK 2614/2019 (finns på vaalit.fi)

4.3.10 Användningen av rösträttsregistret

Rösträttsdatasystemet (rösträttsregistret) är en del av justitieministeriets valdatasystem (VAT).

I detta system kontrollerar valförrättaren att väljaren har rätt att rösta och gör en anteckning i systemet om röstningen. Av anteckningen framgår när och på vilket förhandsröstningsställe väljaren har röstat. Närmare anvisningar om användningen av rösträttsregistret finns i VAT-anvisning nr 4c (Anvisningar om rösträttsregistret för valförrättare på de allmänna förhandsröstningsställena i Finland).

4.3.11 Valförrättarens kontrollåtgärder

Varje förhandsröstningsdag ska valförrättaren innan förhandsröstningen börjar kontrollera att

- 1) allting är i sin ordning i röstningsutrymmet: informationsskyltarna och röstningsbåsen finns på lämpliga ställen, pennor och sammanställningen av kandidatlistorna finns i båsen osv.
- 2) det finns tillräckligt med valhandlingar och att de är på rätt ställe,
- 3) det på röstningsstället inte finns sådana försändelser, reklamer eller annat sådant material som inte får delas ut på ett förhandsröstningsställe eller finnas framlagda där samt att
- 4) dataförbindelserna till rösträttsregistret fungerar. Om förbindelserna inte fungerar ska valförrättaren utan dröjsmål ringa kommunens IT-stöd eller de nummer som anges i slutet av VAT-anvisning nr 4c.

4.4 Förrättning av förhandsröstningen

4.4.1 Stegen vid förhandsröstningen

Förhandsröstningen består av följande steg:

Steg 1: Väljarens identitet kontrolleras och en röstsedel ges till väljaren

Steg 2: Väljaren gör röstningsanteckningen på rötsedeln.

Steg 3: Rötsedeln stämplas och innesluts i valkuvertet

Steg 4: Röstningen antecknas i rösträttsregistret eller i förteckningen över väljarna och foljebrevet ifylls

- Steg 4A: Användning av rösträttsregistret
- Steg 4B: Röstningen antecknas för hand

Steg 5: Foljebrevet och valkuvertet innesluts i ytterkuvertet

Steg 1: Väljarens identitet kontrolleras och en röstsedel ges till väljaren

- Kontrollera väljarens identitet med hjälp av identitetskort, pass, körkort eller en annan (officiell och fotoförsedd) handling.
- Ge väljaren en röstsedel och uppmana väljaren att gå till röstningsbåset.

1 (i) Kontroll av väljarens identitet

För att få rösta på förhand ska väljaren under den tid som reserverats för förhandsröstningen personligen anmäla sig hos valförrättaren. Rösträtten kan inte utövas via ombud.

När väljaren anmäler sig för att rösta är han eller hon skyldig att styrka sin identitet för valförrättaren. Väljaren ska i regel för valförrättaren förete en handling som styrker hans eller hennes identitet (identitetsbevis). En sådan handling ska dock inte ovillkorligen krävas av väljaren, om hans eller hennes identitet med säkerhet kan konstateras på annat sätt, t.ex. om valförrättaren känner väljaren (RP 175/1995 rd.).

Justitiekanslern i statsrådet har i sitt beslut av den 15 januari 1997 (dnr 978/1/96) konstaterat bl.a. följande: Enligt vallagstiftningen ska väljarna styrka sin identitet vid röstningen. Skyldigheten att styrka identiteten är också i väljarens bästa. Med tanke på tillgodoseendet av rösträtten är det väsentligt att ingen kan rösta i någon annans namn eller på någon annans vägnar och att anteckningen görs vid rätt person i vallängden [rösträttsregistret].

Identiteten för den som ska rösta måste styrkas innan han eller hon får röstsedeln (vallagen 57.2 §). Sedan uppmanas väljaren att ha sitt identitetsbevis framme när han eller hon kommer tillbaka till valförrättaren efter att ha gjort röstningsanteckningen. Det är viktigt med en lämplig identitetskontroll redan i detta skede för att väljarna ska känna förtroende för valarrangemangen.

Vilka handlingar duger som identitetsbevis?

Väljaren kan styrka sin identitet med ett giltigt av polisen utfärdat identitetskort, ett pass, ett körkort eller ett FPA-kort försett med foto.

Som identitetsbevis duger även utländska och andra giltiga identitetshandlingar med

- innehavarens fullständiga namn,
- födelsedatum,
- innehavarens underteckning,
- foto på personen i fråga och
- datum för utfärdandet av handlingen och utfärdarens underskrift.

Det väsentliga är att säkerställa att handlingen visas upp av samma person vars foto är på identitetsbeviset. Om personen i fråga inte kan identifieras, t.ex. på basis av ett gammalt foto på körkortet, kan utredningen inte anses vara tillräcklig.

Identiteten kan inte styrkas enbart med anmälan om rösträtt (meddelandekort) eller med andra kort eller handlingar som inte är försedda med foto.

Tingsrätten dömde fyra valnämndsmedlemmar till bötesstraff för brott mot tjänsteplikt av oaktsamhet. Vid det kombinerade kommunalvalet och Europaparlamentsvalet 1996 hade medlemmarna i valnämnden inte kontrollerat väljarens identitet, utan låtit denne rösta i båda valen endast på basis av meddelandekortet. Senare framgick det att meddelandekortet inte var väljarens eget och att väljaren inte ens var röstberättigad, eftersom vederbörande var omyndig. Hovrätten ändrade inte tingsrättens dom, och högsta domstolen beviljade inte tillstånd att överklaga hovrättens beslut. Den omyndige (12 år) tilldömdes inget straff, men mannen som hade gett meddelandekortet till den omyndige dömdes som medelbar gärningsman till böter för röstningsfusk. (HelHR 28.5.1998, nr 1631).

Vad gör man om väljaren inte har något identitetsbevis?

I den anmälan om rösträtt (meddelandekort) som postas till de röstberättigade konstateras bl.a. att den som inte har något intyg över sin identitet för röstningen avgiftsfritt kan få ett temporärt identitetskort hos polisen. För kortet behövs två passfoton.

Väljare som kommit för att rösta utan identitetsbevis bör underrättas om denna möjlighet så att de eventuellt kan ordna saken före de andra förhandsröstningsdagarna och valdagen. Ett temporärt identitetskort bör dock inte rekommenderas till en väljare som enbart glömt sitt identitetsbevis hemma.

Kontroll av väljarens identitet i vissa särskilda situationer

I tidigare val har det visat sig att vissa (oftast äldre) väljare inte äger ett giltigt pass, körkort eller någon annan motsvarande giltig handling. Dessa personer har inte heller skaffat eller kunnat skaffa ett ovan nämnt avgiftsfritt temporärt identitetskort. Om valförrättaren inte känner väljaren, kan det vara svårt att kontrollera väljarens identitet. I dessa situationer ska valförrättaren försöka göra en helhetsbedömning av situationen på basis av hur tillförlitlig han eller hon anser att den utredning som väljaren företer är och utifrån situationen i allmänhet. I vissa fall kan väljaren ha med sig andra handlingar som styrker hans eller hennes identitet, även om de inte är försedda med foto. Väljaren kan också visa upp ett identitetsbevis som är försett med foto, men som inte längre är giltigt. Väljaren kan dessutom ha med sig en ledsagare som utöver att styrka sin egen identitet muntligt kan styrka väljarens identitet.

I dessa situationer ska valförrättaren utöva sin prövningsrätt. Å ena sidan ska man se till att alla som har rätt att rösta får utöva sin rösträtt, men å andra sidan är det viktigt att ingen kan rösta i någon annans namn eller på någon annans vägnar och att anteckningen om utövandet av rösträtten görs vid rätt person i vallängden. Då valförrättaren anser att väljarens identitetsutredning som helhet är tillförlitlig kan identiteten kontrolleras enligt ovan nämnda exempel.

Justitiekanslern i statsrådet har i sitt beslut av den 8 maj 2012 (dnr. OKV/98/1/2012) konstaterat bl.a. det följande: Om väljaren för valförrättaren inte visar upp någon handling som styrker väljarens identitet, måste han eller hon på något annat sätt kunna bedyra valförrättaren om sin identitet. Valförrättaren ska enligt sin tjänsteplikt göra en skild helhetsbedömning i varje enskilt fall. Om en person med begränsad funktionsförmåga inte har ett identitetsbevis utan identiteten styrks (oftast vid sidan om andra utredningar) genom att hans eller hennes ledsagare muntligt styrker väljarens identitet, kan det i vissa fall vara befogat att reda ut varför man inte har skaffat identitetsbevis för väljaren. [...] Ytterligare utredning om identiteten ska begäras finkänsligt och försonligt. [...] Att försäkra att rösträtten utövas av rätt person ligger också i den röstberättigades eget intresse.

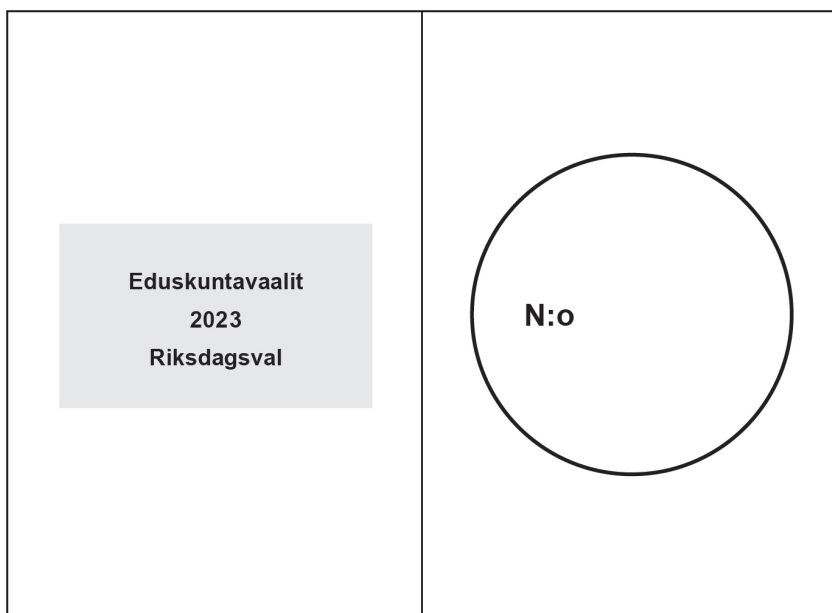
1 (ii) Givande av röstsedeln till väljaren

När väljarens identitet har utretts ska valförrättaren överlämna en – och ovillkorligen endast en – röstsedel till väljaren. Röstsedeln ges till väljaren öppen och med den inre sidan (textsidan) uppåt så texten är åt rätt håll för väljaren som tar emot röstsedeln (d.v.s. upp och ner för valförrättaren). Samtidigt ska det säkerställas att den har felfritt tryck och att det uttryckligen är fråga om den rätta röstsedeln för riksdagsvalet 2023.

Om en röstsedel har ofullkomligt tryck, ska väljaren ges en ny röstsedel. Den bristfälliga röstsedeln ska rivas sönder.

Vid tidigare val har det hänt att man i ett valkuvert har hittat två röstsedlar vilkas kanter har fastnat i varandra så att röstningsanteckningen, men ingen valstämpel funnits på den ena (den övre) och valstämpeln, men ingen röstningsanteckning på den andra. Detta har kunnat bero på att väljaren av misstag har fått två röstsedlar som fastnat i varandra och inte märkt detta. Valförrättaren ska särskilt kontrollera att sådana röstsedlar som fastnat i varandra skiljs åt och att enbart en röstsedel ges till väljaren.

Vid riksdagsvalet 2023 ser röstsedeln ut på följande sätt:

De övriga valhandlingarna (valkuvertet och den eventuella följbrevsblanketten) ges till väljaren först när han eller hon efter att ha gjort röstningsanteckningen på röstsedeln på nytt kommer fram till valförrättaren.

1 (iii) Instruktioner till väljaren

Väljaren ska uppmanas att gå till ett röstningsbås och göra sin röstningsanteckning på röstsedeln så att valhemligheten bevaras⁷. I ett röstningsbås får inte finnas fler än en väljare åt gången.

Vid riksdagsval får väljaren enbart rösta på en kandidat som tagits i sammanställningen av kandidatlistorna för dennes egen valkrets. Väljarens egen valkrets är den som antecknats för väljaren i rösträttsregistret och i den anmälan om rösträtt (meddelandekort) som skickats till väljaren.

---

⁷ Enligt 58 § 1 mom. i vallagen ska röstningsanteckningen göras i röstningsbåset eller annars så att valhemligheten bevaras. Det sistnämnda alternativet kommer i fråga främst endast i det fall att det finns brister i förhandsröstningss-tällets fysiska tillgänglighet.

I röstningsbåset placeras sammanställning av kandidatlistorna för den valkrets inom vars område förhandsröstningsstället ligger. På förhandsröstningsstället ska sammanställningarna av kandidatlistorna för alla valkretsar finnas lätt tillgängliga.

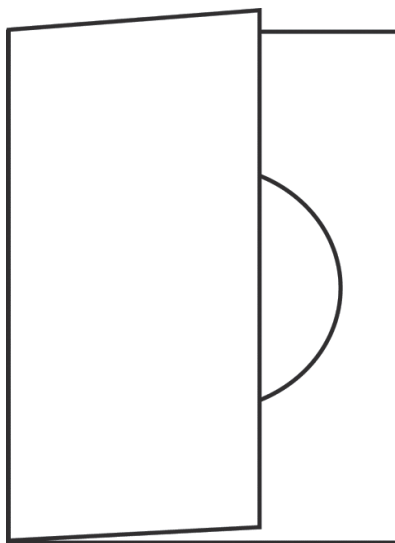
Steg 2: Väljaren gör röstningsanteckningen på röstsedeln.

- I röstningsbåset antecknar väljaren på röstsedeln numret på den kandidat för vilken han eller hon vill avge sin röst och därefter kommer han eller hon på nytt fram till valförrättaren med den hopvikta röstsedeln.

Röstningsanteckningen och hopvikning av röstsedeln

Väljaren antecknar numret på den kandidat för vilken han eller hon ger sin röst i cirkeln på röstsedeln.

Väljaren ska därefter vika röstsedeln på mitten längs den linje som har märkts ut på röstsedeln så att röstsedelns insida inte är synlig.

Om röstsedeln på grund av en felaktig röstningsanteckning eller av någon annan orsak blir oanvändbar, ska väljaren på begäran ges en ny röstsedel. Den oanvändbara röstsedeln ska rivas sönder så att valhemligheten bevaras. Röstsedeln kan rivas sönder antingen av väljaren själv eller av valförrättaren. Valförrättaren ska underrätta väljaren om att han eller hon har möjlighet att riva sönder den oanvändbara röstsedeln själv och ta bitarna med sig.

Steg 3: Röstsedeln stämplas och innesluts i valkuvertet

- Stämpla noggrant röstsedeln som väljaren vikt ihop.
- Be väljaren innesluta den stämplade röstsedeln i valkuvertet.
- Kontrollera till slut att valkuvertet är väl tillslutet.

3 (i) Stämpling av röstsedeln

När väljaren har gjort sin anteckning på röstsedeln visar han eller hon upp den hopvikta röstsedeln för valförrättaren för avstämpling.

Valförrättaren ska ovillkorligen stämpla röstsedeln. En ostämplad röstsedel är ogiltig. En röstsedel får inte stämplas färdigt på förhand, utan först när väljaren har gjort sin röstningsanteckning på den och ger den till valförrättaren. Underlåtenhet att stämpla en röstsedel är en försummelse som betraktas som tjänstefel.

Stämpeln ska slås **mitt** på den hopvikta röstsedelns utsida så att den **syns tydligt**. Om stämpeln går sönder eller färgämnet tar slut ska valförrättaren utan dröjsmål be centralvalnämnden om en ny stämpel eller mer färgämne.

Vid riksdagsvalet 2011 hade valkrets-nämnden i sin granskning upptäckt att stämplingen på flera av röstsedlarna var så bristfällig att inte mycket annat än stämpeln kanter syntes. En ostämplad röstsedel är ogiltig.

Röstsedeln ska stämplas i väljarens närvaro och så att väljaren hela tiden har röstsedeln under uppsikt. Försök inte korrigera en dålig stämpel genom att stämpla en till stämpel bredvid den. Om stämplingen inte lyckas på ett tillräckligt sätt, måste röstsedeln rivas och väljaren uppmanas att fylla i en ny röstsedel.

3 (ii) Röstsedeln innesluts i valkuvertet

När röstsedeln har stämplats ska valförrättaren ge väljaren ett valkuvert, och väljaren ska omedelbart i valförrättarens åsyn lägga röstsedeln i valkuvertet och klistra fast kuvertet genom att fukta limytan på kuvertets förslutningsklaff med vatten och trycka fast klaffen. Valkuvertet får inte tillslutas på något annat sätt (t.ex. med tejp). Fuktningsvamp kan användas vid limningen. Vid behov, om det inte går att tillsluta valkuvertet genom att fukta limytan, kan kuvertet tillslutas med hjälp av lim (t.ex. limstift).

Valkuvertet får varken stämplas eller förses med några andra anteckningar.

Röstsedeln hålls hopvikt under hela den tid som den stämplas och innesluts i valkuvertet. Valförrättaren får under inga omständigheter öppna en hopvikt röstsedel.

Valförrättaren ska kontrollera att valkuvertet är väl tillslutet. Vid behov ska väljaren ges ett nytt valkuvert eller lim för att klistra fast valkuvertet.

Steg 4: Röstningen antecknas i rösträttsregistret eller i förteckningen över väljarna och foljebrevet ifylls

Anteckningen om förhandsröstningen görs antingen i rösträttsregistret eller, om registret inte används, i förteckningen över väljarna. I samband med anteckningen ifylls foljebrevet.

Nedan beskrivs steg 4 på två olika sätt beroende på om rösträttsregistret används eller om det inte används på förhandsröstningsstället:

- **Steg 4.A** beskriver åtgärderna om rösträttsregistret används och
- **Steg 4.B** beskriver åtgärderna om rösträttsregistret inte används (röstningen antecknas för hand).

Steg 4.A: Åtgärderna om rösträttsregistret används

- Ta fram uppgifterna om väljaren i rösträttsregistret med hjälp av väljarens personbeteckning.
- Gör en anteckning om utövande av rösträtten och skriv ut foljebrevsblanketten. Kontrollera att uppgifterna på den utskrivna blanketten uttryckligen gäller väljaren i fråga!
- Be väljaren underteckna foljebrevsblanketten som innehåller kvitteringsanteckning.
- Underteckna till slut själv foljebrevsblanketten.

4.A (i) Uppgifterna om väljaren tas fram ur rösträttsregistret

Väljarens uppgifter söks så att man på skärmen Den röstberättigades uppgifter i rösträttsregistret anger väljarens personbeteckning och sedan klickar på Sök eller trycker på Enter på tangentbordet.

Personbeteckningen kontrolleras med hjälp av väljarens identitetsbevis eller, om valförrättaren säkert känner väljaren och därför inte kräver något identitetsbevis, genom att fråga väljaren.⁸

När väljarens uppgifter syns på skärmen, ska valförrättaren kontrollera att dessa uppgifter gäller uttryckligen väljaren i fråga.

---

⁸ Uppgifterna om väljaren fås endast fram med hjälp av personbeteckningen och därför ska röstningen antecknas för hand om valförrättaren inte får reda på väljarens personbeteckning (se Steg 4.B).

4.A. (ii) Kvitteringsanteckning på foljebrevet

Syftet med foljebrevet är att man med hjälp av det kan sända väljarens valkuvert till centralvalnämnden i hans eller hennes egen kommun, oberoende av på vilket förhandsröstningsställe han eller hon har röstat.

På ett förhandsröstningsställe där rösträtsregistret används skriver valförrättaren ut foljebrevsblanketten med en kvitteringsanteckning uppe till vänster för att visa att röstningen har införts i rösträtsregistret redan på förhandsröstningsstället. Kvitteringsanteckningen kan enbart skrivas ut på foljebrevsblanketten. Kvitteringsanteckningen kan inte skrivas ut på meddelandekortet.⁹ Meddelandekortets foljebrevsdel kan användas som foljebrev enbart när rösträtsregistret inte används.

Foljebrevsblanketten (valblankett nr 5, **bilaga 2**) är orangefärgad och tryckt i storlek A4 så, att den kan vikas ihop längs den streckade linjen mitt på blanketten. Den tomma delen av blanketten kan rivas bort efter att kvitteringsanteckningen har skrivits ut.

Foljebrevsblanketterna ska läggas färdigt i skrivaren på samma sätt som vanligt kopieringspapper. Foljebrevsblanketten kan vid behov också kopieras.

Valförrättaren skriver ut kvitteringsanteckningen på foljebrevsblanketten enligt anvisningarna i VAT-anvisning 4c. Röstningen registreras i rösträtsregistret och skrivaren skriver ut följande uppgifter på foljebrevsblanketten:

- 1) i övre kanten på blanketten: kvitteringsanteckningen, t.ex.

*** 23.03.2023 091E28 Vanda*** samt

- 1) på vänstra sidan av blanketten i respektive punkter: väljarens namn och personbeteckning, och
- 2) på högra sidan av blanketten i fältet Mottagare: namnet på och adressen till centralvalnämnden i den kommun som har antecknats för väljaren i rösträtsregistret.

Väljaren får under inga omständigheter själv skriva dessa uppgifter på en sådan foljebrevsblankett på vilken kvitteringsanteckningen har gjorts.

I kvitteringsanteckningen betyder

- datumet (23.3.2023) den dag då förhandsröstningen ägde rum, och koden och kommunens namn (091E28 Vanda) det allmänna förhandsröstningsställe där förhandsröstningen ägde rum.

---

⁹ Om väljaren uttryckligen meddelar att han eller hon vill använda meddelandekortets foljebrevsdel trots att rösträtsregistret används på förhandsröstningsstället, kan valförrättaren efter eget omdöme ta emot förhandsröstningen manuellt, se steg 4.B.

4.A (iii) Väljarens underskrift på foljebrevet

När kvitteringsanteckningen har gjorts ska valförrättaren kontrollera att de uppgifter som skrivits ut på blanketten tillhör just väljaren i fråga och efter det ge foljebrevsblanketten till väljaren för underskrift. Väljaren ska

- 1) i valförrättarens närvaro egenhändigt underteckna foljebrevsblanketten, i vilken ingår väljarens försäkran om att han eller hon personligen med bevarande av valhemligheten har fyllt i röstsedeln och lagt in denna avstämplad i valkuvertet som väljaren därefter tillslutit och
- 2) ge den undertecknade blanketten till valförrättaren.

4.A (iv) Valförrättarens underskrift i foljebrevet

När kvitteringsanteckningen har gjorts på foljebrevet och väljaren har undertecknat foljebrevet, ska valförrättaren:

- 1) ännu kontrollera att kvitteringsanteckningen har skrivits ut tydligt och på rätt ställe och överensstämmer med de uppgifter om väljaren som syns på skärmen och att väljaren har undertecknat foljebrevet, och
- 2) underteckna det intyg som finns i foljebrevet i punkten "Fylls i av valmyndigheten" om att röstningen har gått till på det sätt som bestäms i vallagen.

I kommunalvalet 2008 hade centralvalnämnden lämnat tre förhandsröstningar obeaktade. Ett av foljebreven saknade namnteckningen av den som mottagit anmälan om rösträtt, och i de två andra foljebreven saknades både väljarens och valmyndighetens namnteckningar. Förvaltningsdomstolen ansåg att foljebreven var så bristfälliga eller oklara, att man inte med säkerhet kunde försäkra sig om att röstningen hade gått till på det sätt som föreskrivs i vallagen eller avgöra vem som hade röstat. På grund av detta måste centralvalnämnden således lämna röstningarna obeaktade. (Vasa FD 22.12.2008 08/0817/3). Avgörandet vann laga kraft.

4.A (v) Eventuella specialfall

Skrivaren fungerar inte när kvitteringsanteckningen ska skrivas ut

Om uppgifterna om väljaren har sökts fram och röstningen redan har registrerats i rösträtsregistret men skrivaren av någon anledning inte fungerar,

ska valförrättaren göra kvitteringsanteckningen på följbrevsblanketten för hand. Den manuella kvitteringsanteckningen ska göras på samma ställe som den maskinella kvitteringsanteckningen. När kvitteringsanteckningen görs för hand ska särskild vikt fästas vid att kvitteringsanteckningen är korrekt. Väljaren får under inga omständigheter göra kvitteringsanteckningen själv. Förutom kvitteringsanteckningen ska valförrättaren i följbrevsblankettens punkt Mottagare anteckna:

- uppgifterna för kommunen och ifrågavarande väljare, såsom röstningsområdets nummer, samt
- kontaktuppgifterna för centralvalnämnden i kommunen i fråga.

Vad gör man med meddelandekortet som väljaren har med sig i sådana fall att följbrevsblanketten används som följbrev?

Om följbrevsblanketten används som följbrev behövs meddelandekortet inte vid förrättningen av förhandsröstningen. Valförrättaren samlar meddelandekorten som väljarna eventuellt haft med sig i en hög och förstör dem efter att röstningen avslutats för dagen t.ex. med hjälp av en dokumentförstörare. Meddelandekortet ska ges tillbaka till väljaren, om denne begär det.

Vad gör man om väljarens namn inte finns i rösträtsregistret eller om det i rösträtsregistret har antecknats att väljaren redan har utövat sin rösträtt?

Valförrättaren ska meddela väljaren detta och uppmana honom eller henne att i valförrättarens åsyn och med bevarande av valhemligheten riva sönder valkuvertet med röstsedeln. Om väljaren vägrar göra detta, ska valförrättaren med bevarande av valhemligheten riva sönder valkuvertet med röstsedeln. Väljaren kan ta bitarna med sig om han eller hon så önskar.

Om väljaren är missnöjd med att hans eller hennes namn inte finns i rösträtsregistret, ska valförrättaren uppmana honom eller henne att kontakta Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Om personen i fråga enligt rösträtsregistret redan har utövat sin rösträtt, ska valförrättaren uppmana honom eller henne att kontakta centralvalnämnden i hans eller hennes egen kommun för att reda ut frågan. Det kan vara fråga om ett försök att rösta två gånger, antingen avsiktligt eller oavsiktligt (t.ex. minnessjuka personer) eller eventuellt också en felaktig anteckning om att rösträtten har utövats. Valförrättaren kan också själv försöka reda ut frågan genom att kontakta centralvalnämnden på väljarens vägnar.

Enligt 14 kap. i strafflagen är det straffbart att rösta två gånger eller att försöka göra det. I regel ska en polisanmälan göras vid försök att rösta två gånger.

En kort anteckning om dessa fall ska göras i den förteckning som ska föras över väljarna i punkten "Anmärkningar" t.ex. enligt följande: "Virtanen Veijo. Enligt rösträtsregistret har rösträtten utövats redan den 22 mars 2023. Väljaren rev sönder valkuvertet med bevarande av valhemligheten".

Vad gör man om valförrättaren av misstag gör en felaktig anteckning i rösträtsregistret?

Om valförrättaren antecknar röstningen vid fel person eller gör någon annan felaktig anteckning i rösträtsregistret och upptäcker misstaget först när röstningen redan har registrerats i rösträtsregistret, ska valförrättaren

- 1) registrera röstningen på nytt vid rätt person och skriva ut kvitteringsanteckningen på följebrevsblanketten,
- 2) riva sönder den felaktiga följebrevsblanketten och
- 3) **omedelbart** (per telefon eller e-post) meddela centralvalnämnden i fråga om den felaktiga anteckningen. Centralvalnämnden ska se till att den felaktiga anteckningen avlägsnas ur rösträtsregistret.

Vad gör man om en väljare som valförrättaren känner och som inte har något identitetsbevis med sig inte kommer ihåg sin personbeteckning?

Om en väljare inte har något identitetsbevis med sig, men valförrättaren känner honom eller henne med säkerhet, kräver valförrättaren inte identitetsbevis av väljaren. Om denna väljare inte kommer ihåg sin personbeteckning, men annars är kapabel att rösta, kan röstningen tas emot manuellt (se Steg 4.B). Detta ska antecknas i punkten "Anmärkningar" i förteckningen över väljarna.

Övriga specialfall

Vid övriga specialfall ska valförrättaren kontakta den kommunala centralvalnämnden för råd.

Steg 4.B: Åtgärderna om rösträtsregistret inte används

- Be väljaren underteckna meddelandekortet eller, om han eller hon inte har meddelandekortet med sig, fylla i och underteckna följbrevsblanketten.
- Datera och underteckna själv meddelandekortet eller följbrevsblanketten.
- Skriv till slut väljarens namn i förteckningen över väljarna.

4.B (i) Ifyllande av följbrevet

Syftet med följbrevet är att man med hjälp av det kan sända väljarens valkuvert till centralvalnämnden i hans eller hennes egen kommun, oberoende av på vilket förhandsröstningsställe han eller hon har röstat.

Om rösträtsregistret inte används på förhandsröstningsstället kan som förhandsröstningens följbrev användas antingen

- 1) det följbrev som ingår i meddelandekortet eller
- 2) en separat följbrevsblankett.

När förhandsröstningen förrättas manuellt används alltid i första hand meddelandekortet. Följbrevsblanketten används enbart om väljaren inte har meddelandekortet med sig. Förhandsröstningen kan efter valförrättarens eget omdöme tas emot manuellt också om väljaren uttryckligen meddelar att han eller hon vill använda meddelandekortets följbrevsdel, trots att rösträtsregistret används på förhandsröstningsstället.

Nedan förklaras hur följbrevet ska fyllas i. Det finns två olika sätt beroende på vilketdera dokumentet som används som följbrev, dvs.

- när meddelandekortet används och
- om följbrevsblanketten används.

4.B (i.a) Ifyllande av följbrevet som ingår i meddelandekortet

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har sänt varje röstberättigad som har införts i rösträtsregistret och vars adress är känd ett meddelandekort, dvs. anmälan om rösträtt (valblankett nr 3s, 3r eller 3u, **bilaga 3**). Meddelandekortet består av en rösträttsdel och en följbrevsdel.

Om väljaren har meddelandekortet med sig vid förhandsröstningen, kan det användas som följebrev för väljarens förhandsröstning.

Väljaren ska i valförrättarens närvaro egenhändigt underteckna meddelandekortets följebrevsdel, som innehåller väljarens försäkran om att han eller hon personligen med bevarande av valhemligheten har fyllt i röstsedeln och lagt in denna avstämplad i valkuvertet som väljaren därefter tillslutit, och ge det undertecknade meddelandekortet till valförrättaren. Om väljaren har undertecknat meddelandekortet innan han eller hon har inneslutit den avstämplade röstsedeln i valkuvertet, ska valförrättaren uppmana väljaren att stryka över underskriften och underteckna meddelandekortets följebrevsdel på nytt i valförrättarens närvaro.

4.B (i.b) Ifyllande av följebrevsblanketten

De förhandsröstande som inte har det ovan avsedda meddelandekortet med sig ska alltid fylla i en särskild följebrevsblankett (valblankett nr 5, **bilaga 2**). Den orangefärgade följebrevsblanketten ska inte ges till sådana väljare som har meddelandekortet med sig. Följebrevsblanketten har tryckts i storlek A4 så att den kan vikas längs den streckade linjen mitt på blanketten. Den nedre delen av blanketten (den tomma delen) kan också rivas bort.

Väljaren ska själv fylla i följebrevsblanketten (om bistående av väljaren, se kapitel 4.5). Valförrättaren ska dock i mån av möjlighet kontrollera att väljaren tydligt har antecknat alla behövliga uppgifter på den.

Valförrättaren kan fylla i några följebrevsblanketter enligt exemplet i bilaga 2 och lägga fram dem på förhandsröstningsstället så att väljarna kan se dem.

Ifyllandet av följebrevet är inte hemligt. Det ska finnas ett särskilt bord eller någon annan lämplig plats på röstningsstället för detta ändamål. Blanketten bör inte ifyllas i röstningsbåsen.

Följande uppgifter ska antecknas på följebrevsblanketten:

- 1) I fältet Mottagare antecknas tydligt centralvalnämnden i den kommun som enligt vad väljaren meddelar har antecknats för honom eller henne i rösträttsregistret, samt centralvalnämndens adress. Centralvalnämndernas adresser finns bl.a. på adressen <https://vaalit.fi/sv/de-kommunala-centralvalnamnderna1>.
- 2) Väljarens fullständiga namn och personbeteckning eller, om denna inte är känd, födelsetid och nuvarande adress.
- 3) Väljarens underteckning dvs. väljarens försäkran om att han eller hon personligen med bevarande av valhemligheten har fyllt i röstsedeln och lagt denna avstämplad i valkuvertet som han eller hon därefter tillslutit.

När väljaren har fyllt i blanketten ger han eller hon den till valförrättaren.

4.B (ii) Valförrättarens underskrift i foljebrevet

När väljaren har undertecknat meddelandekortet eller fyllt i och undertecknat foljebrevet, ska valförrättaren

- 1) kontrollera att meddelandekortet är väljarens eget meddelandekort och att väljaren har undertecknat meddelandekortet eller att väljaren har fyllt i alla behövliga uppgifter på foljebrevsblanketten och undertecknat den. Det ska i synnerhet kontrolleras att den kommunala centralvalnämndens namn och adress har antecknats tydligt i fältet Mottagare (så att de syns i ytterkuvertets fönster), och
- 2) med sin underskrift intyga att förhandsröstningen har gått till på det sätt som bestäms i vallagen. I punkten "Fylls i av valfunktionären" på meddelandekortet eller i punkten "Fylls i av valmyndigheten" på foljebrevsblanketten antecknas
  - datum och förhandsröstningsställets namn (t.ex. "23.3.2023, Ekenäs bibliotek") samt
  - valförrättarens underskrift.

I kommunalvalet 2008 hade centralvalnämnden lämnat tre förhandsröstningar obeaktade. Ett av foljebreven saknade namnteckningen av den som mottagit anmälan om rösträtt, och i de två andra foljebreven saknades både väljarens och valmyndighetens namnteckningar. Förvaltningsdomstolen ansåg att foljebreven var så bristfälliga eller oklara, att man inte med säkerhet kunde försäkra sig om att röstningen hade gått till på det sätt som föreskrivs i vallagen eller avgöra vem som hade röstat. På grund av detta måste centralvalnämnden således lämna röstningarna obeaktade. (Vasa FD 22.12.2008 08/0817/3). Avgörandet vann laga kraft.

4.B (iii) Förteckning över väljarna

Valförrättaren ska föra en förteckning över de väljare för vilka röstningen inte antecknas i rösträtsregistret. För förteckningen används den förteckningsblankett som har utarbetats för detta ändamål (valblankett nr 7, bilaga 6).

På förteckningsblankettens framsida antecknas

- 1) väljarens namn: alla förnamn behöver inte antecknas och i stället för förnamnen kan också initialerna användas,

- 2) ett kryss vid väljarens namn, i den kolumn som reserverats för detta ändamål, om väljaren är en man,
- 3) den kommun som enligt vad väljaren meddelar (eller enligt uppgifterna på meddelandekortet, om väljaren har det med sig) har antecknats för honom eller henne i rösträttsregistret,
- 4) den dag då förhandsröstningen ägde rum,
- 5) förhandsröstningsställets namn (t.ex. "Torneå stadshus") samt
- 6) det totala antalet väljare på förhandsröstningsstället och antalet manliga väljare.

På förteckningsblankettens baksida antecknas:

- 7) i punkten "Anmärkningar" behövliga anteckningar, om det vid förhandsröstningen har inträffat något sådant som har inverkat på förrättningens normala förlopp, t.ex. om det på grund av något oöverstigligt hinder har varit nödvändigt att avbryta förrättningen. I denna punkt ska också antecknas namnen på de biträden som avses i kapitel 4.5 och som väljarna själva har utsett. På ett förhandsröstningsställe där rösträttsregistret annars används, ska i denna punkt även anges anledningen till att en röstning undantagsvis har mottagits manuellt.

Väljarens namn antecknas i förteckningen först när väljaren har röstat. Ett exempel på en ifylld förteckningsblankett ingår som bilaga 6.

Förteckningsblanketten har rum för 25 namn. Om alla väljare på ett förhandsröstningsställe inte ryms på en blankett, tar man en ny blankett och fortsätter på den. Om flera än en förteckningsblankett har använts för ett förhandsröstningsställe ska blanketterna efter röstningen häftas ihop till en bunt och numreras, och på den översta blanketten antecknas antalet män som röstat och det totala antalet väljare.

Steg 5: Följebrevet och valkuvertet innesluts i ytterkuvertet

- Lägg valkuvertet och följbrevsblanketten eller valkuvertet och meddelandekortet i det gula ytterkuvertet.

I ytterkuvertet lägger valförrättaren

- 1) valkuvertet och följbrevsblanketten eller
- 2) valkuvertet och det meddelandekort som har använts som följbrev och tillsluter ytterkuvertet omsorgsfullt genom att klistra fast det.

Väljaren ska hela tiden kunna följa förrättningen.

Valförrättaren ska ovillkorligen se till att enbart ett valkuvert och ett foljebrev innesluts i varje ytterkuvert.

Handlingarna ska läggas i ytterkuvertet så att mottagarens namn (den kommunala centralvalnämnden) och adress tydligt syns i fönstret till höger på ytterkuvertet och så att kvitteringsanteckningen, om en sådan har gjorts, syns i fönstret till vänster på ytterkuvertet. Valkuvertet får inte placeras ovanpå meddelandekortets eller foljebrevsblankettens adressida så att det kan komma att skymma adressen eller kvitteringsanteckningen som skrivits ut på foljebrevsblanketten.

Valförrättaren bör ännu kontrollera att såväl valkuvertet som ytterkuvertet är väl tillslutna.

Valförrättaren ska förvara de mottagna ytterkuverten omsorgsfullt och säkert. Det är viktigt att väljaren kan vara övertygad om att hans eller hennes röstning till alla delar har skett som sig bör. Ytterkuverten kan t.ex. läggas i en valurna eller någon annan låda med lock. Antingen valförrättaren eller väljaren själv kan lägga ytterkuvertet i valurnan.

Det finns skäl att redan i detta skede sortera ytterkuverten i två grupper beroende på om de är adresserade till centralvalnämnden i den egna kommunen eller till centralvalnämnderna i andra kommuner. Om det kan förväntas att en stor del av väljarna som röstar på förhandsröstningsstället är från någon annan rösträttskommun, behövs det i praktiken två urnor eller lådor.

4.4.2 Steg 1–5: Sammandrag

Sammanfattningsvis går förhandsröstningen till på följande sätt:

- 1) Väljaren anmäler sig hos valförrättaren och styrker sin identitet. En röstsedel ges till väljaren.
- 2) Väljaren gör sin röstningsanteckning på röstsedeln på den plats som har reserverats för detta ändamål.
- 3) Väljaren överlämnar den hopvikta röstsedeln till valförrättaren för stämpling. Valförrättaren stämplar röstsedeln och ger ett valkuvert till väljaren. Väljaren innesluter den stämplade röstsedeln i valkuvertet.
- 4)
  - a) Om rösträttsregistret används på förhandsröstningsstället, tar valförrättaren ur registret fram uppgifterna om väljaren, kontrollerar väljarens rösträtt och gör en röstningsanteckning i rösträttsregistret samt skriver

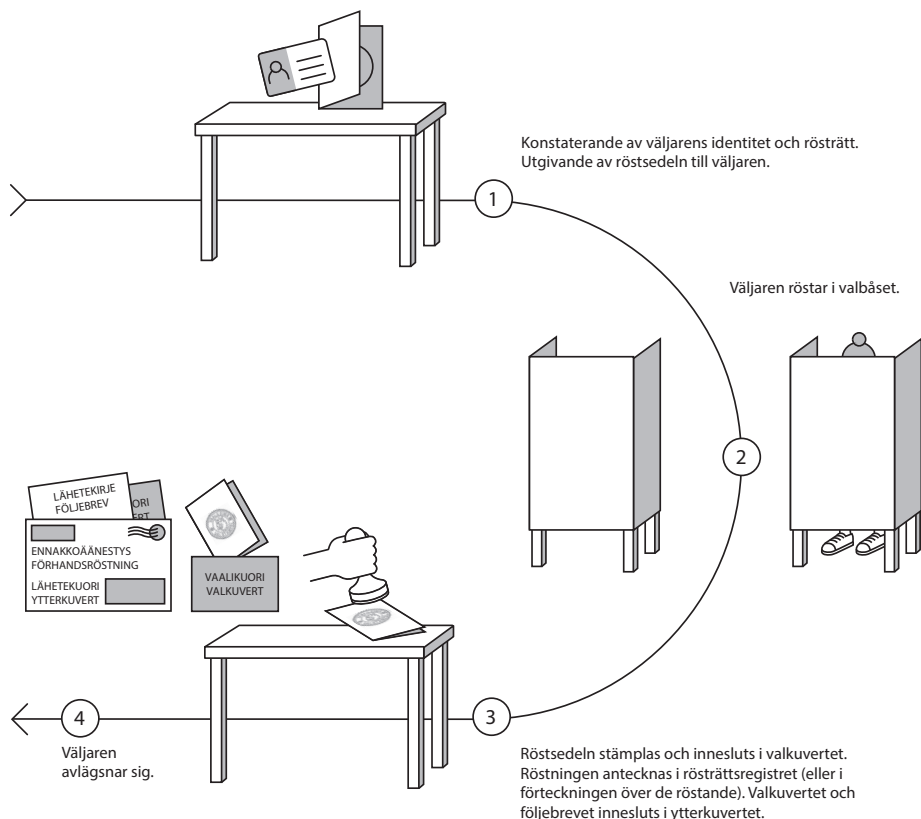
ut en kvitteringsanteckning på följbrevsblanketten och kontrollerar att uppgifterna på blanketten tillhör väljaren i fråga. Väljaren undertecknar i valförrättarens närvaro följbrevsblanketten. Till sist undertecknar valförrättaren blanketten.

- b) Om rösträtsregistret inte används på förhandsröstningsstället undertecknar väljaren meddelandekortets följbrevsdel eller, om en följbrevsblankett används, fyller väljaren i följbrevsblanketten och undertecknar den. Valförrättaren antecknar datum och namnet på förhandsröstningsstället på meddelandekortets följbrevsdel eller på följbrevsblanketten samt väljarens namn i förteckningen över väljarna. Till slut undertecknar valförrättaren meddelandekortets följbrevsdel eller följbrevsblanketten.

5) Valkuvertet och följbrevet innesluts i ytterkuvertet.

Följande bild beskriver hur förhandsröstningen går till:

Så här röstar du i förhandsröstningen

4.5 Bistående av väljaren

- Bistå väljaren med att göra röstningsanteckningen och/eller med att fylla i foljebrevet om han eller hon ber om det.
- Anteckna biträdets namn, om väljaren har ett eget biträde med sig.

4.5.1 Vem kan vara valbiträde?

På väljarens begäran ska valförrättaren bistå väljaren vid röstningen. Biträdet kan hjälpa väljaren bl.a. med att göra anteckningen på röstsedeln och fylla i foljebrevsblanketten på väljarens vägnar.

Den vars förmåga att göra röstningsanteckningen är väsentligt nedsatt får också assisteras av ett biträde som han eller hon själv har utsett, dock inte en person som är kandidat i valet eller en kandidats make, barn, syskon eller förälder. Anlitande av biträde gäller förutom blinda och personer med andra funktionsnedsättningar också sådana personer som t.ex. till följd av en plötslig sjukdom har blivit oförmögna att göra röstningsanteckningen.

4.5.2 Biträdets uppgifter

Den som har rätt att hjälpa väljaren att göra röstningsanteckningen är skyldig att samvetsgrant följa väljarens anvisningar samt hemlighålla vad han eller hon har fått veta i samband med röstningen. Biträdet får under inga omständigheter föreslå för väljaren vilken kandidat denne ska rösta på.

Om väljaren exempelvis på grund av funktionsnedsättning inte förmår göra några anteckningar eller om han eller hon endast kan skriva ett bomärke, kan i foljebrevspunkten "Väljarens underskrift" antecknas t.ex. "På Matias Vikmans vägnar Lisa Lindholm".

4.5.3 Valförrättarens anteckningar

Valförrättaren ska ta reda på namnet på det biträde som väljaren själv valt och anteckna det i förteckningen över väljarna i punkten "Anmärkningar". En anteckning om biträdet ska göras i förteckningen över väljarna också i det fall att alla röstningar antecknas i rösträtsregistret och någon förteckning således inte annars förs. Uppgifterna i förteckningen ska hanteras så att utomstående inte har möjlighet att se dem (t.ex. följande väljare som biträds och/eller dennes biträde).

4.6 Upprätthållande av ordningen

- Se till att ordning råder på förhandsröstningsstället.
- Se till att väljarnas valfrihet och valhemlighet bevaras.

4.6.1 Allmänt

Valförrättaren ska se till att oklanderlig ordning råder på förhandsröstningsstället och att valförrättningen förlöper utan störningar. De som är närvarande ska iakttä de föreskrifter som valförrättaren finner nödvändigt att meddela. När det gäller upprätthållande av ordning är också arrangemangen på förhandsröstningsstället av stor betydelse.

Det ska särskilt ses till att inga tal hålls på förhandsröstningsstället eller i dess omedelbara närhet under röstningstiden, att tryckta eller skrivna upprop inte anslås eller delas ut där och att väljarnas valfrihet inte på något sätt utsätts för påverkan eller försök därtill. Om de föreskrifter som har meddelats i detta syfte överträds eller försök därtill görs ska valförrättaren omedelbart, vid behov med polismyndighetens hjälp, avlägsna den som stör valförrättningen från förhandsröstningsstället.

Valförrättaren ska vid behov se till att de som har utövat sin rösträtt omedelbart lämnar förhandsröstningsställets röstningsutrymme.

4.6.2 Förandet av "röstningsprotokollet"

Om det under förhandsröstningen har inträffat något sådant som har påverkat förrättningens normala förlopp (t.ex. om det på grund av något oöverstigligt hinder har varit nödvändigt att avbryta förrättningen eller andra eventuella särskilda situationer) ska valförrättaren anteckna detta i förteckningen över väljarna (valblankett nr 7, bilaga 6). En sådan anteckning ska göras i förteckningen över väljarna också i det fall att alla röstningar antecknas i rösträtsregistret och någon förteckning således inte annars förs.

4.6.3 Sällskapsdjur på röstningsstället

Allergi-, Hud- och Astmaförbundet rf förser valförrättarna med affischer (storlek A4) som är avsedda att sättas upp på röstningsställets ytterdörr. På affischen finns ett foto på en hund och texten "Jag väntar utanför medan du röstar". Rekommendationen gäller dock inte ledarhundar för synskadade

eller assistenthundar för rörelsehindrade. Valförrättarna uppmanas att på ett ändamålsenligt sätt ta hänsyn till denna rekommendation.

Tanken bakom Allergi-, Hud- och Astmaförbundets rekommendation är att man på detta sätt kan förhindra att djurepitel sprids i allmänna utrymmen och att symptomen hos väljare och valmyndigheter med djurallergi förvärras. Djurepitel är ett starkt allergiframkallande ämne som stannar kvar i lokalen länge och förvärrar symptomen hos dem som har allergi eller astma.

4.6.4 Fotografering på ett förhandsröstningsställe

Det är möjligt att medierna eller även enskilda väljare begär att få fotografera röstningen på vissa förhandsröstningsställen. Valförrättaren ska skilt i varje enskilt fall bedöma om fotografering kan tillåtas. Fotograferingen får inte på något sätt äventyra valhemligheten eller ordningen på förhandsröstningsstället.

Riksdagens justitieombudsman har i sitt beslut av den 23 oktober 2007 (dnr 1107/2/07) ansett att valnämndens ordförande med beaktande av den aktuella situationen i röstningsutrymmet kunde förbjuda fotografering på röstningsstället.

Enligt vallagen ska röstningen på förhandsröstningsstället ordnas så att valhemligheten bevaras. Fotografering i röstningsbåsen är inte tillåten. Väljaren har både rätt och skyldighet att bevara valhemligheten på röstningsstället. Valförrättaren kan dock naturligtvis inte försäkra sig om att väljaren handlar korrekt i röstningsbåset.

4.6.5 Valinsamlingar

De organisationer som Polisstyrelsen har beviljat tillstånd till penninginsamling (se <https://vaalit.fi/sv/brev-och-promemorior-till-valmyndigheterna>) har rätt att samla in pengar på röstningsstället, dock så att valmyndigheterna inte i något skede blir tvungna att delta i uppgifter som hänför sig till insamlingen och så att insamlingen inte på något sätt stör röstningen. Insamlingen ska ordnas så att väljarna inte får den uppfattningen att de måste delta i insamlingen för att kunna rösta.

För insamlingsskrinet och personen som övervakar skrinet ska i mån av möjlighet ordnas en lämplig plats på förhandsröstningsstället. Denna plats ska vara tillräckligt långt ifrån det egentliga röstningsutrymmet för att säkerställa att insamlingen inte stör röstningen eller väljarna.

Om omständigheterna på förhandsröstningsstället är sådana att insamlingsverksamheten inte kan ordnas enligt tillståndsvillkoren eller om

insamlingen inte förlöper enligt ovan nämnda förutsättningar kan insamlingen inte tillåtas. Valförrättaren ska avgöra detta separat i varje enskilt fall.

Personen som övervakar insamlingsskrinet svarar också för förvaringen av skrinet. Denna person ska fråga valförrättaren om det finns möjlighet för nattförvaring av skrinet. Nattförvaringen är möjlig enbart om valförrättaren tillåter detta.

4.7 Leverans av ytterkuverten till centralvalnämnden

- Sortera ytterkuverten i två grupper: 1) ytterkuvert som är adresserade till centralvalnämnden i den egna kommunen och 2) ytterkuvert som är adresserade till centralvalnämnderna i andra kommuner.
- Sänd ytterkuvert som är adresserade till centralvalnämnden i den egna kommunen på det sätt som centralvalnämnden bestämt (enligt vad som överenskommits).
- Skicka utan dröjsmål ytterkuvert som är adresserade till centralvalnämnderna i andra kommuner till dem per post.

4.7.1 Allmänt

Valförrättaren ska se till att ytterkuverten skickas till respektive kommunal centralvalnämnd **så fort som möjligt** efter varje röstning.

Om ytterkuverten någon förhandsröstningsdag undantagsvis inte kan skickas vidare från förhandsröstningsstället under samma dag, ska de medan lokalen är stängd förvaras i kassavalvet, kassaskåpet eller på någon annan säker plats.

Ytterkuverten ska **ovillkorligen** vara centralvalnämnderna till handa senast fredagen före valdagen före klockan 19.

4.7.2 Sortering av ytterkuvert

Valförrättarna indelar ytterkuverten i två grupper på röstningsställe:

- ytterkuvert som är adresserade till centralvalnämnden i den egna kommunen och
- ytterkuvert som är adresserade till centralvalnämnderna i andra kommuner.

Sorteringen bör göras allteftersom ytterkuvert samlas.

Det är ytterst viktigt att sortera ytterkuverten för att kuverten så snabbt som möjligt kan skickas till i synnerhet centralvalnämnden i den egna kommunen.

4.7.3 Leverans av ytterkuvert

Ytterkuvert som är adresserade till centralvalnämnden i den egna kommunen

Ytterkuverten sänds till centralvalnämnden i den egna kommunen på det sätt som centralvalnämnden har bestämt. Centralvalnämnden meddelar exempelvis per telefon till valförrättarna på vilket sätt ytterkuverten ska levereras. Samma leveranssätt ska användas under hela den tid som förhandsröstningen pågår, om inte något annat följer av särskilda skäl. Alternativen är de följande:

- 1) en representant för centralvalnämnden avhämtar ytterkuverten på förhandsröstningsstället vid varje förhandsröstningsdags slut eller vid överenskomna tidpunkter,

Centralvalnämndens representant ska ge valförrättaren en fritt formulerad kvittering på att ytterkuverten har mottagits. I kvitteringen ska antecknas antalet mottagna ytterkuvert samt datum, klockslag och förhandsröstningsställets namn samt valförrättarens och avhämtarens underteckningar. Avhämtaren ska vara beredd att styrka sin identitet för valförrättaren.

- 2) valförrättaren kommer med ytterkuverten till centralvalnämnden efter varje förhandsröstningsdags slut eller vid överenskomna tidpunkter,

Centralvalnämndens representant ska ge valförrättaren en fritt formulerad kvittering på att ytterkuverten har mottagits. I kvitteringen ska nämnas antalet mottagna ytterkuvert, datum, klockslag, förhandsröstningsställets namn och underteckningar.

- 3) enbart av vägande skäl, t.ex. på grund av långt avstånd: valförrättaren skickar ytterkuverten per post.

Postningen sker enligt det utdelningssätt som kommunen även i övrigt använder. Om kommunen är en postboxkund avhämtar den vanligen själv den ankommande posten på postkontoret och i detta fall ges ytterkuverten till kommunen vid avhämtningen. Ytterkuvert skickas alltid som expressbrev.

- 3) valförrättaren skickar ytterkuverten till centralvalnämnden med kurirtjänst (specialtjänst som kommunen beställer av t.ex. Posti).

Ytterkuvert som är adresserade till centralvalnämnderna i andra kommuner

Valförrättarens lagstadgade uppgift är att se till att ytterkuverten snabbt levereras till rätt kommuns centralvalnämnd. Ytterkuverten ska skickas till centralvalnämnderna i andra kommuner antingen så att

- 1) valförrättaren postar kuverten själv eller
- 2) valförrättaren levererar kuverten till den egna centralvalnämnden, som sedan omedelbart postar dem vidare.

Om postningen av ytterkuverten

Ytterkuverten skickas alltid som expressbrev. Om valförrättaren skickar vidare ytterkuvert per post måste han eller hon se till att ytterkuverten lämnas till posten så snart som möjligt efter att förhandsröstningen har ägt rum eller efter varje förhandsröstningsdag. Om detta inte är möjligt på den sista förhandsröstningsdagen, dvs. på tisdagen, ska kuverten ovillkorligen lämnas till posten senast på onsdagen före den sista inlämningstidpunkten på postanstalten i fråga. Justitieministeriet sänder till centralvalnämnderna en förteckning över de sista inlämningstidpunkterna i alla postanstalter i varje kommun. Centralvalnämnden kopierar och distribuerar förteckningen till valförrättarna.

Valförrättarna ska vid postning av ytterkuvert alltid använda kvitteringslistan över ytterkuvert (**bilaga 7**) i vilken valförrättaren dagligen antecknar antalet ytterkuvert som lämnats till Posti och i vilken Postis representant kvitterar mottagandet av kuverten. Samma lista används under hela förhandsröstningen. Ytterkuverten får således inte läggas direkt i en brevlåda.

4.8 Förvaring och återställande av valmaterialet

4.8.1 Förvaring av valmaterialet över natten

Efter utgången av den tid som varje dag har reserverats för förhandsröstningen ska valförrättaren lägga förhandsröstningshandlingarna och de tillbehör som behövs under valförrättningen i säkert förvar (se 4.3).

4.8.2 Återställande av valmaterial

Efter avslutad förhandsröstning på förhandsröstningsstället ska valförrättarna returnera valstämplar, oanvända röstsedlar, sammanställningarna av kandidatlistorna, kandidatboken, (ifyllda) förteckningar över dem som röstat på förhand, blanketten för kvitteringslista över ytterkuvert samt allt oanvänt valmaterial till centralvalnämnden.

Valförrättaren ansvarar för att kvitteringarna över överlämnade ytterkuvert (se 4.7) förvaras i minst tre månader. I praktiken kan centralvalnämnden sköta bevaringen av utlämningskvitteringarna för valförrättarens räkning.

5. ÖVRIGA ANVISNINGAR

5.1 Justitieministeriets valwebbplats

På justitieministeriets valwebbplats www.valfinland.fi finns bl.a. allmän information om val, anvisningar om röstning och valmyndigheternas kontaktinformation.

5.2 Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas jour som gäller rösträttsregistret

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har jour för valmyndigheterna förfrågningar som gäller rösträttsregistret under förhandsröstningsperioden vardagar klockan 9–20 samt under veckoslutet klockan 9–18 på nummer 0295 535 530.

På journumret ska valmyndigheten ange **personbeteckningen** för den person som frågan gäller. På basis av personbeteckningen uppger Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata personens namn och på detta sätt kan det säkerställas att det är fråga om uppgifter om en person som centralvalnämnden avser. Det är bra att leta fram personbeteckningen från dokumenten **innan samtalet** till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

Om valmyndigheten inte har tillgång till personbeteckningen, ska uppgifterna frågas på basis av namnet. Detta är betydligt långsammare, eftersom det i rösträttsregistret kan finnas flera personer med samma namn. Vid förfrågan på namn bör man vara beredd att ange mer information om personen, som födelsedatum, hemort osv..

5.3 Justitieministeriets servicenummer för väljarna

Justitieministeriet har för väljarna ordnat ett avgiftsfritt servicenummer 0800 9 4770 (för finskspråkiga) och 0800 9 4771 (för svenskspråkiga). På detta nummer får väljarna information om förhandsröstningsställenas adresser och öppettider. På numret ges också råd i frågor som gäller röstning (t.ex. att väljaren ska ta med sig sitt meddelandekort och ett identitetsbevis osv.). Denna service är avsedd för väljarna. Valmyndigheten får enbart i undantagsfall själv ringa numret.

5.4 Kontaktinformation

Kommunernas centralvalnämnder:

- vaalit.fi -> kontakt -> de kommunala centralvalnämnderna.

BILAGA 1

Vissa bestämda tider i riksdagsvalet 2023

Valdag den 2 april 2023

Tidpunkt	¹	Utförs av	Åtgärd	Vallagen
Augusti-september 2021:		Fullmäktige	Kommunala centralvalnämnden tillsätts	13 § 1 och 3 mom.
Augusti 2022 senast		Fullmäktige	Indelningen i röstningsområden ändras vid behov och ändringen meddelas Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.	8 § 1 och 2 mom.
den 2 oktober 2022 tidigast		Kandidaten	Sådana kostnader för kandidaten valkampanj i riksdagsvalet som finansieras med valfinansiering kan börja uppkomma	²
2.10.2022		Partiet	Kampanjtiden för riksdagsvalet inleds	³
November 2022 (i god tid)		Statsrådet	Fördelningen av riksdagsmandaten mellan valkretsarna [enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet 31.10.2022]	6 §
I god tid		Regionförvaltningsverket	Valkrets nämnderna tillsätts	11 § 1 och 2 mom.
I god tid		Statsrådet	Förordningen om de finska beskickningar och deras verksamhetsställen som är förhandsröstningsställen vid riksdagsvalet	9 § 1 mom. 2 punkten
I god tid		Kommunstyrelsen	Beslut om de allmänna förhandsröstningsställena i kommunen	9 § 1 mom. 1 punkten
I god tid		Kommunstyrelsen	Fastställande av andra verksamhetsenheter inom socialvården som är förhandsröstningsställen	9 § 1 mom. 3 punkten

¹ Ordningsnumret visar hur många dagar före eller efter valdagen som åtgärden ska vidtas enligt vallagen (714/1998).

² L om kandidaters valfinansiering (273/2009), 2 § 1 mom.

³ Partilag (683/2010), 8 § 3 mom.

			än sådana som ger vård dygnet runt	
I god tid		Kommunstyrelsen	Beslut om röstningsställena på valdagen	9 § 3 mom.
I god tid		Kommunstyrelsen	Valnämnderna och valbestyrelserna tillsätts	15 §
Måndag 2.1.2023 tidigast		En röstberättigad	Beställningen av brevröstningshandlingar inleds	66 c §
Utan dröjsmål efter att en beställning av brevröstningshandlingar har tagits emot		Justitieministeriet	Brevröstningshandlingarna sänds till de röstberättigade som beställt dem	66 c § 4 mom.
Fredag 13.1.2023 kl. 12 senast		Centralvalnämnden	Centralvalnämndens kontaktuppgifter lämnas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata via valdatasystemet	13 § 4 mom.
Fredag 13.1.2023 kl. 12 senast ⁴		Kommunstyrelsen/ Centralvalnämnden	Uppgifter om kommunens allmänna förhandsröstningsställena lämnas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata via valdatasystemet	9 § 4 mom.
Fredag 13.1.2023 kl. 12 senast		Kommunstyrelsen/ Centralvalnämnden	Uppgifter om kommunens röstningsställena på valdagen lämnas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata via valdatasystemet	9 § 4 mom.
I god tid		Centralvalnämnden	Information om var kommunens förhandsröstningsställena finns och om röstningsställena på valdagen	49 § 1 mom. och 67 § 3 mom.
I god tid		Centralvalnämnden	Valförrättare till de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet och hemmaröstning förordnas	17 § 2 mom.
I god tid		Chefen för den finska beskickningen	Valförrättare till det allmänna förhandsröstningsstället i utlandet förordnas	17 § 2 mom.

⁴ Den sista tidpunkten enligt vallagen är fredagen den 10 februari 2023, men av de skäl som framgår av justitieministeriets brev 14.9.2022 VN/12272/2018 (till det meddelandekort som postas till varje röstberättigad bifogas en förteckning över förhandsröstningsställena och deras adresser samt öppettider i den röstberättigades valkrets) ska uppgifterna meddelas senast den 13 januari 2023.

I god tid		Befälhavaren för ett finskt fartyg	Valförrättare till röstning ombord på fartyg förordnas	17 § 2 mom.
I god tid		Justitieministeriet	De allmänna förhandsröstningsställena och deras öppettider tillkännages	49 § 3 mom.
Fredag 10.2.2023 kl. 24	51.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Uppgifterna i rösträtsregistret fastställs	18 § 2 och 3 mom.
Måndag 13.2.2023 senast	48.	Valkretsämnden	Beslut om arrangemangen vid mottagning av kandidatansökan Angående beslutet ska avfattas en kungörelse som ska delges de valombud som partierna har meddelat och hållas framlagd i valkretsämndens sammanträdeslokal och publiceras i den officiella tidningen	34 §
Måndag 13.2.2023 senast	48.	Justitieministeriet	Meddelande om de partier som införts i partiregistret samt partiernas namntecknare till valkretsämnden	32 §
Måndag 13.2.2023 senast	48.	Partiet	Valombudet och valombudets ersättare meddelas till valkretsämnden	120 § 4 mom.
Onsdag 15.2.2023 senast	46.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Upprättande av rösträtsregistret	18 § 1 mom.
Måndag 20.2.2023	41.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Rösträtsregistret finns framlagt för kontroll på de ställen som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bestämt	23 § 1 mom.
Tisdag 21.2.2023 före kl. 16	40.	Valombudet	Kandidatansökan samt meddelande om valförbund och gemensam lista ges in till valkretsämnden	121 §, 123 § och 125 § 1 mom.
Måndag 27.2.2023	34.	Valkretsämnden	Kandidatansökningarna granskas och eventuella anmärkningar görs till valombuden Partiernas, de gemensamma listornas och valmansföreningar-	36 § 37 §

			nas inbördes ordningsföljd bestäms för sammanställningen av kandidatlistorna	
Onsdag 1.3.2023 före kl. 16	32.	Valombudet	Kandidatansökan och dess bilagor korrigeras och kompletteras vid behov	38 §
Onsdag 1.3.2023 efter kl. 16	32.	Valkrets nämnden	De kandidatansökningar som inkommit inom utsatt tid behandlas på nytt och beslut med anledning av anmälningar om valförbund och gemensamma listor fattas	39 §
Torsdag 2.3.2023 före kl. 12	31.	Valombudet	Ett parti eller en valmansförening, vars anmälan om anslutning till ett valförbund eller en gemensam lista inte har blivit godkänd, kan återta sin kandidatansökan	40 § 2 mom.
Torsdag 2.3.2023 innan en sammanställning av kandidatlistor görs upp	31.	Valkrets nämnden	Beslut, som fattas efter att kandidatansökningarna har behandlats, om att en kandidat inte tas upp i sammanställningen av kandidatlistorna eller till följd av att kandidatansökan återtagits	40 §
Torsdag 2.3.2023 vid mötet som inleds senast kl. 16	31.	Valkrets nämnden	Uppgörande av sammanställningen av kandidatlistorna	41 §
Efter att sammanställningen av kandidatlistorna har gjorts		Valkrets nämnden	Distribution av sammanställningen av kandidatlistorna	44 §
Torsdag 2.3.2023	31.	Valkrets nämnden	Uppgifterna om kandidater i sammanställningen av kandidatlistor samt åldern på valdagen och personbeteckningen införs i det riksomfattande kandidatregistret	43 § 2 mom.
Torsdag 2.3.2023 tidigast	31.	De som brevröstar	Brevröstningen inleds	66 d § 1 mom.

Efter att sammanställningen av kandidatlistor har gjorts		Kandidaten	Frivillig förhandsredovisning om valfinansieringen och kostnaderna för valkampanjen lämnas in till Statens revisionsverk	⁵
Torsdag 9.3.2023 senast	24.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Ett meddelandekort skickas till de röstberättigade vilkas adress är känd	21 § 4 mom.
Onsdag 15.3.2023	18.	Valförrättarna	Förhandsröstningen ombord på finska fartyg kan inledas	47 § 1 mom.
Fredag 17.3.2023 före kl. 16	16.	En röstberättigad eller någon annan person	Begäran om omprövning som gäller rösträttsregistret framställs hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	24 § 1 mom.
Måndag 20.3.2022 senast	13.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Avgörande av begäran om omprövning	25 § 1 mom.
Utan dröjsmål efter beslutet av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata		Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Beslutet med anledning av begäran om omprövning delges parterna och meddelandekortet sänds, om beslutet innefattar att personen i fråga införs i rösträttsregistret	25 § 2 mom.
Tisdag 21.3.2023 före kl. 12	12.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Eventuella ändringar till följd av beslutet om begäran om omprövning förs in i rösträttsregistret	25 § 1 mom.
Tisdag 21.3.2023 före kl. 12	12.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	I rösträttsregistret görs anteckningar till följd av beslut om självrättelse	26 § 1 mom.
Utan dröjsmål efter de ovan nämnda besluten		Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Beslut som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata fattat i form av självrättelse delges den part självrättelsen gäller och ett meddelandekort sänds	25 § 2 mom. samt 26 § 2 och 3 mom.
Senast den sjunde dagen efter den dag då parten delgavs beslutet eller det publicerades i den officiella tidningen		Den som begärt omprövning	Besvär hos förvaltningsdomstolen över ett beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata genom vilket en begäran om omprövning har förkastats eller avvisats och be-	27 § 1 mom.

⁵ L om kandidaters valfinansiering, 11 §

			svär över ett beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata genom vilket en person med stöd av 26 § 2 mom. har antecknats i rösträttsregistret som saknande rösträtt	
Tisdag 21.3.2022 fr.o.m. kl. 12	12.	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Rösträttsregistret vinner laga kraft	28 § 1 mom.
Tisdag 21.3.2023 före kl. 16 senast	12.	En röstberättigad som vill rösta hemma	Anmälan till den kommunala centralvalnämnden	55 §
Onsdag 22.3.2023	11.	Valförrättarna, valbestyrelsen	Förhandsröstningen i hemlandet och i finska beskickningar samt hemmaröstningen inleds	47 § 1 mom.
Lördag 25.3.2023	8.	Valförrättarna	Förhandsröstningen i utlandet avslutas	47 § 1 mom.
Tisdag 28.3.2023	5.	Valförrättarna, valbestyrelsen	Förhandsröstningen i hemlandet och hemmaröstningen avslutas	47 § 1 mom.
Onsdag 29.3.2023 fr.o.m. kl. 18 ⁶	4.	Justitieministeriet	Vallängderna skrivs ut ur rösträttsregistret röstningsområdesvis och längderna sänds till de kommunala centralvalnämnderna	71 § 1 mom.
Fredag 31.3.2023 före kl. 19	2.	De som brevröstar	Brevröstningshandlingarna ska vara framme hos den berörda kommunens centralvalnämnd	66 e § 3 mom.
Fredag 31.3.2023 kl. 19	2.	Centralvalnämnden	Förhandsröstningshandlingarna och brevröstningshandlingarna granskas så att de handlingar som kommit in på fredagen före kl. 19 hinner behandlas	63 § 1 mom. och 66 g § 1 mom.
Efter att brevröstningshandlingarna granskats		Centralvalnämnden	De röstsedlar som lämnats vid brevröstning stämplas och innesluts i nya kuvert	66 g § 3 mom.

⁶ På grund av de förberedelser som behövs för utskriften stängs rösträttsregistret en timme före den tidsfrist som anges i 71 § 1 mom. i vallagen.

Lördag 1.4.2023 senast	1.	Kandidaten	Frivillig förhandsredovisning om valfinansieringen och kostnaderna för valkampanjen lämnas in till Statens revisionsverk	⁷
Söndag 2.4.2023 kl. 9–20	Val- da- gen	Valnämnden	Röstning på valdagen	68 §, 107 § 1 mom. och 189 § 1 mom.
Söndag 2.4.2023 tidigast kl. 10	Val- da- gen	Valkrets-nämnden	Räkning av förhandsröster (inkl. brev-röster)	86 § 1 mom.
Söndag 2.4.2023 efter kl. 20	Val- da- gen	Valnämnden	Preliminär rösträkning	78 §
Måndag 3.4.2023 senast kl. 12	1.	Valkrets-nämnden	Kontrollräkning av de röster som avgetts på valdagen	87 § 1 mom.
Onsdag 5.4.2023 vid ett sammanträde som börjar senast kl. 18	3.	Valkrets-nämnden	Valresultatet fastställs och offentliggörs, fullmakter utfärdas och sänds till riksdagen för utdelning till de valda samt valresultatet tillkännages	94 §
Söndag 16.4.2023 senast		Kandidaten	Sådana kostnader för kandidatens valkampanj i riksdagsvalet som finansieras med valfinansiering kan inte längre uppkomma	⁸
Söndag 16.4.2023 senast		Partiet	Kampanjtiden för riksdagsvalet går ut	⁹
Efter att valresultatet har vunnit laga kraft		Justitieministeriet	Arkivutskriften matas ut ur rösträttsregistret	29 § 3 mom.
Efter att arkivutskriften har matas ut		Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Uppgifterna i rösträttsregistret utplånas	29 § 3 mom.
Måndag 5.6.2023 senast		Riksdagsledamoten och ersättaren	Redovisning av valfinansiering till Statens revisionsverk	¹⁰

⁷ L om kandidaters valfinansiering, 11 §

⁸ L om kandidaters valfinansiering, 2 § 1 mom.

⁹ Partilag, 8 § 3 mom.

¹⁰ L om kandidaters valfinansiering, 5 och 8 §

BILAGA 2a

*** 23.3.2023 092E28 Vanda ***

LÄHETEKIRJE
FÖLJBREV

Äänestäjä Väljare
OLSSON
SVEN ERIK

Vastaanottaja Mottagare
092 007B
CENTRALVALNÄMNDEN
I VANDA STAD
STATIONSVÄGEN 7
01300 VANDA

Henkilötunnus tai syntymäaika Personbeteckning eller födelsetid
010180-123X

Nykyinen osoite Nuvarande adress

Vaaliviranomainen täyttää Fylls i av valmyndigheten Todistan, että äänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyin tavoin. Jag intygar, att röstningen försiggått på det sätt som stadgas i vallagen. Aika ja paikka Tid och ort / 202 Vaalitoimitsijan/Vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus Valförrättarens/Valbestyrelsens ordförandes underskrift <i>Tuula Roos</i>	Äänestäjä täyttää Fylls i av väljaren Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen. Jag har själv med bevarande av valhemligheten ifyllt röstsedeln och inneslutit den avstämplad i valkuvertet Äänestäjän allekirjoitus Väljarens underskrift <i>Sven Olsson</i>

LÄHETEKIRJE
FÖLJEBREVÄänestäjä Valjare
Holm, GöranVastaanottaja Mottagare
CENTRALVALNÄMNDEN
I BORGÅ STAD
PB 23
06101 BORGÅHenkilötunnus tai syntymäaika Personbeteckning eller födelsetid
071249-127NNykyinen osoite Nuvarande adress
FABRIKSGATAN 7 A 8
06100 BORGÅ

Vaaliviranomainen täyttää Fylls i av valmyndigheten

Todistan, että äänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyin tavoin.
Jag intygar, att röstningen försiggått på det sätt som stadgas i vallagen.Aika ja paikka Tid och ort
23.3.2023

Borgå bibliotek

Vaalitoimitsijan/Vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus
Valförrättarens/Valbestyrrelsens ordförandes underskrift

Kerstin Blom

Äänestäjä täyttää Fylls i av väljaren

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun
ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.Jag har själv med bevarande av valhemligheten ifyllt
röstsedeln och inneslutit den avstämplad i valkuvertet

Äänestäjän allekirjoitus Valjarens underskrift

Göran Holm

Avsändare

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
Fågelviksgränden 2
00530 HELSINGFORS tfn 0295 536 220
FINLAND

Mottagare

Röstanden
Inga-Lill
Åback
64370 MÖRTMARK
FINLAND

Valkrets där du är röstberättigad
Vasa valkrets

Kommun, röstningsområde och vallokal på valdagen.
Kristinestad
3 Härkmeri
Härkmeri i lågstadieskola
Henriksdalsvägen 3

Röstningstid på valdagen
2.4.2023 kl. 9.00 - 20.00

Datakälla: Befolkningsdatasystemet 10.2.2023

Anmälan om rösträtt i
riksdagsvalet

Du är röstberättigad vid riksdagsvalet som förrättas
söndagen den 2 april 2023. Din valkrets anges i denna
anmälan.

Du kan rösta **antingen på valdagen** i den vallokal som
anges på denna anmälan **eller under förhandsröst-
ningen** på vilket allmänt förhandsröstningsställe som
helst i Finland eller utomlands. Under vissa förutsätt-
ningar kan du rösta på en anstalt eller hemma. Om du
bor eller vistas utomlands under förhandsröstning-
en och på valdagen, har du också möjlighet att rösta
per brev. Närmare anvisningar om hur det går till att
rösta finns på omstående sida.

Du ska styrka din identitet när du röstar.

Förhandsröstningsperioden.
På vissa förhandsröstningsställen kan förhandsröstningsperioden vara kortare.

I Finland 22. - 28.3.2023 och
utomlands 22. - 25.3.2023

De allmänna förhandsröstningsställena och deras öppettider
www.valfinland.fi och bilagan till denna anmälan

Följebrev för förhandsröstningen

Fylls i på förhandsröstningsstället enbart om denna
anmälan används som följebrev.

Väljaren

Röstanden
Inga-Lill
Åback
64370 MÖRTMARK
FINLAND

Valmyndigheten

287 3 tfn 040 546 5812
Centralvalnämnden i Kristinestad
Rådhuset Staketgatan 1
PB 13
64101 KRISTINESTAD
FINLAND

Fylls i av valfunktionären vid förhandsröstningen

Jag intygar att förhandsröstningen har gått till på det
sätt som bestäms i vallagen.

Datum

23 /3 2023

Förhandsröstningsställets namn eller
vid anstaltsröstning kommunens namn

Lantbruksbyrån i Lappfjärd

Valfunktionärens underskrift

Stina Holm

Fylls i av väljaren

Med bevarande av valhemligheten har jag själv fyllt i
röstsedeln och inneslutit den avstämplad i valkuvertet.

Personbeteckning eller födelseid

010250-0123

Väljarens underskrift

Inga-Lill Röstanden

**VAALIKUORI
VALKUVERT**

Luettelo ennakolta äänestäneistä
Förteckning över dem som röstat på förhand

Sivu nro
Sida nr

Ennakkoäänestyspaikka Kommungården I Korsnäs
Förhandsröstningsställe

Äänestäneiden lukumäärä 5
Antalet röstande

joista miehiä varav män	2

[illegible]

VAALITOIMITSIJA TAI VAALITOIMIKUNTA TÄYTTÄÄ – IFYLLS AV VALFÖRRÄTTAREN ELLER VALBESTYRELSEN

Huomautuksia Anmärkningar	Alla övriga röstningar (och röstande)
Äänestäjien itse valitsema avustajat Biträden som utsetts av de röstande	har antecknats i rösträtsregistret

VAALITOIMIKUNTA TÄYTTÄÄ – IFYLLS AV VALBESTYRELSEN

Ennakkoonäestyspäivät ja kellonajat Dagar och klockslag för förhandsröstningen	
Vaalitoimikunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja jäsen Valbestyrelsens ordförande, viceordförande och medlem	
Varajäsenet Suppleanter	
Allekirjoitukset Underskrift	☐ Luettu ja tarkastettu ☐ Uppläst och justerat Vaalitoimikunnan puheenjohtaja Valbestyrelsens ordförande
	Vaalitoimikunnan jäsen Valbestyrelsemedlem

KVITTERINGSLISTA AV YTTERKUVERT

Kvitteringslista över förhandsröstningens ytterkuvert som lämnats till postens transport

Avsändare

Malax _____ (kommunen/staden)

Valförrättare i förhandsröstningen

☒

Valbestyrelse

☐

Centralvalnämnden

☐

Utrikesministeriet

☐

Posten som tar emot försändelserna:

namnet: 66100 | Malax _____
Postnummer Postkontor

Inlämningsdag

Ytterkuvertens antal

Postens kvittering Datering

22 / 3 / 23	3 st	Stina Holm 22.3.2023
22 / 3 / 23	4 st	Stina Holm 22.3.2023
23 / 3 / 23	3 st	Stina Holm 23.3.2023
23 / 3 / 23	5 st	Stina Holm 23.3.2023
24 / 3 / 23	5 st	Stina Holm 24.3.2023
/ /	st	
/ /	st	
/ /	st	

Avsändaren antecknar dagligen på denna lista antalet ytterkuvert. Posten kvitterar försändelserna mottagna (namn och datum eller datumstämpel). Kuverten har portobeteckningen "postkuvert", så brevårsändelseförteckningen behöver inte användas.

Käännä

OHJE ÄÄNESTÄJÄLLE

Kirjoittakaa äänestyslipussa olevaan ympyrään ehdokkaanne numero, ei mitään muuta!

Numeroesimerkit:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Jos äänestyslippunne menee pilalle väärän tai sotkuisen merkinnän takia, voitte pyytää vaalivirkailijalta uuden äänestyslipun. Pilalle mennyt äänestyslippu revitään vaalivirkailijan nähden.

Oikeusministeriö

INSTRUKTIONER TILL VÄLJAREN

Skriv i cirkeln på röstsedeln numret på Er kandidat, inget annat!

Siffermallar:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Om Er röstsedel förstörs på grund av felaktig eller suddig anteckning, kan Ni få en ny röstsedel av valfunktionären. Den förstörda röstsedeln ska rivas i valfunktionärens närvaro.

Justitieministeriet

BILAGA 9

Checklista för röstningsställenas tillgänglighet

01/2021

1. Ankomsten till röstningsstället

- Ligger röstningsstället invid goda trafikförbindelser och finns det en hållplats för kollektivtrafiken nära röstningsstället?
- Finns det nära entrén ett ställe där skjuttrafiken (bl.a. invataxi) kan stanna?
- Finns det handikapparkeringsplatser (3,6 m bred och 5 m lång) i närheten av röstningsstället?
- Är gångvägen som leder till entrén guidad?
- Är gångvägen som leder till entrén lätt att upptäcka och har en jämn, fast och halkfri yta?
- Är gångvägens lutningar högst 5 % (1:20).

2. Entrén

- Har tillgängliga gångvägar på röstningsstället tydliga och lättlästa skyltar?
- Har passagera bredvid trappan en ramp med en lutning på högst 8 % och bredden minst 900 mm.
- Har trappor och ramper ledstänger på vardera sidor.
- Finns det framför ytterdörren en avsats på minst 1500 mm x 1500 mm?
- Finns det på den sida där ytterdörren öppnas minst 400 mm fritt utrymme, som den som använder rullstol behöver för att öppna dörren?
- Är dörröppningens bredd minst 850 mm och tröskelns höjd högst 20 mm?
- Öppnar sig dörren automatiskt eller är den annars lätt att öppna (den kraft som behövs för att öppna dörren får vara högst 10 N dvs. 1 kg)?
- Har vindfångets matta eller golvtrall högst 5 mm x 30 mm glipor och orsakar mattan inte en nivåskillnad som är högst 20 mm?
- Är vindfånget minst 1500 mm x 1500 mm, om båda dörrar öppnas utåt från vindfånget?
- Är vindfånget minst 1500 mm bred och 2300 djup, om en av dörrarna öppnas inåt vindfånget?

3. Röstningsstället

- Finns det på röstningsstället minst ett röstningsbås där man kan fylla i röstsedeln sittande? Finns under röstningsbåsets bord (höjden 750–800 mm) ett benutrymme (bredd minst 800 mm, djup minst 600 mm och höjd minst 670 mm)? Eller finns det på röstningsstället höjjusterbara bord?
- Är belysningen i röstningsbåsen bländfri och tillräcklig? (500–750 lux på bordsytan)
- Finns det sittplatser på röstningsstället så att väljarna vid behov kan vila?
- Finns det på förhandsröstningsstället och röstningsstället på valdagen en person som utsetts till valbiträde?
- Om det bland valfunktionärerna finns personer som använder hjälpmedel, ska det finnas toa-lettrum, som är lämpliga för användare av rullstol.

RIKSDAGSVALET

2.4.2023

Förhandsröstning:

I Finland 22–28.3.2023

Utomlands 22–25.3.2023

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET
